ДИКАЧА ГIУЛАКХА — ШЕРА ТКЪАМАШ!

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 11 (4025). | ШИНАРДИ, 26 январь, 1965 шу. | Мах 2 кеп.

РАЙОННИ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦЕШ

Республика районашка партийни конференцеш дIайолаенний. Краяшка, областашка промышленни юртбоахамеи партийни организацеш вIашагIтохара хьакъехьарча КПСС ЦК ноябрьски (1964 ш.) Пленума решенешка хьежжа еш я уж. Ховш долчуа тайнара, партийни организацеш а цар кулгалду органаш а парте XXII съездо чIоагIдаьча КПСС Устава тIа белгалъяьча территориально-производственни принципах хьаеш я хIанз. Партийни организацеш промышленни юртбоахамеи ярап къеста а еш искусственно екъалга дIадаьннад. Ерригача районий партийни организацеш низаш вIашагI а тохаш боахами культуреи дегIайоалаяра тIа лерзадергда.

Массанахьа а санна, вай республике хьаьй промышленни а юрта боахама а предприятей партийни организацеш чу а йоагIаш йола районаш. ХIанз йолаеннача партийни конференцешка дувцаргда тIехьатетта йиш йоаца дешаш, хоржаргья кулгалду органаш.

Партийни организацеш территориально - производственни принципах вIашагIйоххар бахьан долаш массанахьа а чIоагIгIа тоадала дезаш да партийни организацеша деш дола кулгал, лакхбала безаш ба района экономикеи культуреи дегIайоалаярах бола цар бехктокхам. Цудухьа партийни конференцешка чIоагIгIа теркам тIабахийта дувца деза делегаташа халкъа боахама дерригa доакъош дIахо дегIадоаладара дешаш, белгалъяккха еза цу даькъе Iоаяь опыт.

ТIеххьарча шерашка цхьадола толамаш даьхад вай республика къахьегамхоша юрта боахам дегIабоалабеча, хIаьта а цIенхаштта кхоачамбоацараш да вай колхозашкеи совхозашкеи. Из бахьан долаш дIадахача шера кхоачашъяьяц вай республика паччахьалкхенга ялат, шекара свекла, гидуаргаш, шура, дулх, тха, фуаш доххара план.

Уж кхоачамбоацараш дIадахар — из да районни конференцешка чIоагIгIа теркам тIабахийта безаш дола дош. Къаьстта уйла е еза юрта боахама доал дерга тоадаре колхозийн совхозийн пайда ца эцаш йола торонаш гучаяхара, дIайийча пайданегIа йола культураш къоастаяра, планироване гIулакх тоадара, баьча балхах дур наьха къахьегама безам тIагIоргболча тайпара дулга вIаштIехьдаккхара.

Уж гIулакхаш дувцаш дицдалийта йиш яц партийни организацей балхаца организационни структура ледара хиларца дувзаденна доацаш а дуккха кхоачамбоацараш хилар. ХIанз а долаш да вай балха практикаца дуккха а каьхаташ яздар, заседанеш яр, администрированена тIакхер санна дола къаьна лазараш. Деррига тIехьадисар, болх тоабара новкъарло ер юстара а доаккхаш кердадар, опытаца техкар белгалдаккха, практике шоаш дика хилар хьахьекха йола партийни кулгалдара методаши формаши балха юкъехьолга чIоагIде деза конференцешка.

Чехка дегIайоагIа Нохч-ГIалгIайчен промышленность. Къаьстта йоккха моттиг дIалоац промышленносто МалгIабика, Наьсарен, Сунженски, Гудермеса, кхыча районий экономике. Цу районий конференцешка чIоагIгIа белгалдаха деза промышленни производство дIахо дегIайоалаяра дешаш, бокъонца лоархIам бе беза карагIдийннарий, белгалдаха деза продукце дикал лакхъяра, цунга дIадодар лоxдара де дезараш.

Дукха керда промышленни, культурни, кхыйола объекташ я укх шера юрташка хьалъеш. Уж, ханнахьа хьалъяь яхара, гIишлоштъерашта эша хьалаш вIаштIехьдахара дешашта а боккха теркам тIабахийта беза конференцешка.

Семилетка тIеххьара шу да карардар, парте районий комитетий декхар да къахьегамхой творчески хьинар айдар, ер шу кердача толамашца чакхдаккхара уж оарцагIбахар. ХIара коммунисто мехка латтача гIулакхашта ше бехктокхаме хилар кхета а деш болх бергбола хьал оттаде деза массанахьа. ЦIендаь дIадаккха деза наьха творчески инициатива юхаетташ мел дар.

Семилетка чакхйоалача шера хьалхашка латта декхараш толамца, кхоачашлулургда вайна юххьанцарча партийни организацей болх дIахо тоабойя. Конференцешка чIоагIгIа теркам тIабахийта беза цар творчески инициативеи, паччахьалкхен планаш кхоачашъяра хьакъехьара бехктокхами лакхбалара, беррига коммунисташ организаторски а идеологически а болх тоабара оарцагIбахара.

Социалистически яхьи коммунистически къахьегама тIехьара болами шерагIа боаржабара. Советски наха кхетам балара, тIехьадисачунна, зуламерчунна дуxьал къовсам лоаттабара дешаш а дицдалийта йиш яц делегаташа. Цар теркам тIабахийта беза керда хоржача райкомий болх юххьанца денз парте хьехача ленински наькъ тIа баккхара, къаьгта белгалдаха деза боахамий органаша де деза гIулакхаш кара а лаьца лийнача парткомий гIалаташ. Иштта белгалдаккха деза райкомий декхар, административни гIулакхаш леладар а доацаш парте решенеш кхоачашъяр хилар.

Моттигашкарча Советашка хоржамаш дара кийчо еш латт хIанз вай мехка. Конференцей делегаташта дицлургдац из гIулакх леттIа чакхдаккхара де леза организационни а партийно-политически а балхаш.

Дикка моттиг дIалоацаргья конференцешка партийни организацей нахацара бувзамаш чIоагIдара, коммунистий авангардни роль лакхъяра дешаша. Иштта дувцаргда цига партийни организацеша профсоюзашта, комсомола деш дола кулгал тоадара дешаш а.

1965 шера планаш кхоачашъяра дешаш дувцаш дицдалийта йиш яц бIаьстан балханта кийчо яра декхараш, хьайбашка леттIа Iа доаккхийтилга, цар продуктивность лакхъелца.

ЧIоагIгIа лоархIам болаш да районни партийни конференцеш сов хабараш, доккхалаш доацаш леттIа чакхъялар. Кхоачамий уйла а ца еш дош далар, дергдоацар дувцар санна дола гIулакхаш хила йиш яц конференци. Конференце дувца деза динза дараш, хьалхашка латта декхараш, пайда ца эцаш йиса торонаш.

КПСС устава тIа белгалдаьккхача тайпара районий партийни организацеши цар комитеташи я района масштабе парте политика чакхъяккхара а КПСС ЦК дерективаш кхоачалдара а тIаберзабаь бола беррига болх лелабер. Цудухьа чIоагIгIа теркам тIабахийта беза конференце делегаташа партийни комитеташ харжара. Къаьнача, опыт йолча кадрех тарра практически балха шоаш парте никъ нийса дIабахьа ховш хилар хьагойта бола къона коммунисташ а бахийта беза райкомий состава юкъе. ДукхагIа харжа беза производстве болх беш бола парте членаш.

Партийни организацей вахаре лоархIаме хIама да партийни конференцеш. Цар новкъостал лергда партийни организацеша бу организаторски политически болх тоабе, кхы а чIоагIагIа оарцагIбоахаргба коммунисташ парте Программа кхоачашъяра.

ВФП ИСПОЛБЮРО 47 СЕССЕ БОЛХ ЧАКХБАЬККХАБ

Москве ший болх йистебаьккхар нов. Ренато Битоссе председателал деш хиннача Дерригдунен профсоюзий федераце Исполнительни бюро 47-ча сессе.

Сессе дийцар аргIанара, ялхлагIа Дерригдунен профсоюзий конгресс кийчъяра дешаш. ВФП генеральни секретара нов. Луи Сайяна доклад яьчул тIехьагIа пренеех къамаьлаш дир къамий профцентрий кулгалходаша: Б. Фрашона (Франци), И. Логаша: Совильске (Польша), Э. Пасторино (Уругвай), И. Закария (Судан), Кан Юн-хэ (КНР), Г. Варнке (ГДР), Мардкоко (Индонезия), Ш. А. Данге (Инди), Ф. Зупка (Чехословаки), ВЦСПС председатела В. В. Гришина, кхычар.

ДIа-юха дагабовлар бахьан долаш сессе белгалйир Дерригдунен профсоюзий конгресс кийчъяра керттера принципаши ден повестка проекти.

1965 шера 9 октябре Варшаве гулъе лаьрхIад конгресс. ВФП Исполнительни бюрос тIайийцача решенеша новкъостал дергда бонгресс толаме кийчъяраи чакхъяккхараи.

(ТАСС).

ХОРЖАМАШКА КИЙЧЛУШ

Укх деношка Ачхой-Мартана юртсовете юрта актива совещани хилар. Юртсовета председатела нов. Бакриева ладувгIархошта дийцар юрта 4 хоржама участоки 4 агитпункти хилар.

Боккха болх ба къахьегамхой депутатий Советашка хоржамашде кийчлуш Ачхой-Мартана библиотека болхлоша бер. Книжни выставка кийчъяьй цар. Цига да В. И. Ленина книжкаш, масала, «Советски социалистически демократех» «СССР-а Конституци», «Моттигашкарча Советашка хоржамаш дара порядок», наьна метталара литература, кхыдараш. Каст-каста беседаш ю книжкаш дешарий зале болх беча, № 2 йолча хоржамий участка агитпункта болхлоша. Агитпункте справкай стол да, балха план я, дежурства график оттальй.

А. САЛИНА,
Ачхой-Мартана райбиблиотека заведующи.

Шера план—ханал хьалха

Семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра хьинар кхо ца деш къахьегаш я тха завода коллектив. Московскии ленинградскии предприятей коллективай болам хьал а лаьца завода болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхерча наха керда социалистически декхараш тIайийцад 1965-ча шера:

Валови продукци арахецара шера план укх шера 28 декабре кхоачашъе, 1965-ча шера цхьоалагIча сортах арахецаргья изделеш: ПКЖ яха тхов тIа ехка плиташ, лотокаш, нийш, перемычкаш, балкаш, колоннаш, корийн наIарийн блокаш, наличникаш, плинтусаш, ийна лаьрхIа йола ардакх.

Планах лаьрхIачул совгIа къахьегама овсарле лакхъергья 0,5 процент. Планал совгIа 0,05 процент лохбергба арахецача продукцега дIабода мах. Шера балха юкъехьоргья паччахьалкхенна 10 эзар сом пайда бергбола 25 рационализаторски предложени. Завода эша специалисташ кийчбара план кхоачашъергья 1965-ча шера 15-ча декабре ремонт ца еш планах лаьрхIачул 10 процент дукхагIа болх байтаргба оборудованега.

Уж доккхий социалистически декхараш тIа а ийца оаха тIахьийхай тхоашца социалистически яхье ялара Шаьла ЖБКИ завода коллектив.

Завода профсоюзни конференце дийца а дийца, массава раьза а волаш тIайийцад уж социалистически декхараш.

И. ВОЛОБУЕВ, «Чечингсельстрой» треста ЖБКИ завода директор; Т. ТАЩИЕВ, парторганизаце секретарь; Г. АЗИЗОВ, завкома председатель.

Продукци дикагIеи дукхагIеи

Семилетка ялхлагIа шу лакхача къахьегама толамашца чакхдаьккхар тха завода болхлоша.

Укх шера къахьегама темпаш кхы тIа а лакхъеш къахьегаш я завода коллектив. Бетта план 20 ден кхоачашъяьй 70 процент, вешта аьлча ткъаь ден план тIехкхоачашъяьй.

КПСС Старопромысловски райкомеи райисполкомеи карара карател ЦIе байракх елар тха завода коллектива района предприятешта юкъе дикагIа къахьегама толамаш дахарах. Цул совгIа района Сийлен доска тIа йихьай тха коллектив.

1965-ча шера завода программа шоэза совъяьккхай. Вай мехка эггара хьалха тха заводе арахецаргья керда продукци — шарикови авторучкаш, автоматизаце прибораш, РЭМ-420 ротационни электрографически машинаш, ЭРГ-с яха, электрорентгеновски машинаш, кхыяраш. Уж арахийцачул тIехьагIа аттагIа хургба инженерийн лорийн болх. Цо вIаштIехьдоалийтаргда массехк минут ялалехьа каьхата тIа хьона дезаш дола сурт даккха. Московскии ленинградскии предприятей болам хьал а лаьца укх шера керда социалистически декхараш тIайийцад тха коллективо:

Валови продукци арахецара шера план 27-ча декабре кхоачаш а еш планал совгIа 25 эзар сома маьха продукци арахеца, арахецача продукцега дIабода мах 0,5 процент лохбе, хIаьта къахьегама овсарле а 0,5 процент лакхъе. Арахецаргья керда кхо продукци: шарикови авторучкаш, электрорентгенографически аппараташ, ротационни электрографически машинаш. Балха юкъеяхьа еза дефект йоацаш продукци дикагIа хилийтара йола продукци. Технически мероприятей чотах паччахьалкхенна кходергда 50 эзар сом. Рационализаци яра шера план 130 процент кхоачаш а еш паччахьалкхенна кходергда 13 эзар сом ахча.

Социалистически яхье тIахьийхай Наьсарен «Электроинструмент», «Транемаш» яхача заводий коллективаш.

Р. ЧИГРИНА,
Грозненски «Электроприбор» завода инженер-экономист.

Москвичашеи ленинградцашеи дIадоладаьр хьаллаьцад Харьковски электромеханически завода коллективо. Машинаш хьераш яхье баьннаб укх гаргарча кхаьдиъ шера электрически машинаш яра даькъе дунен дикагIа йолча стандартага кхачар духьа.

Сурта тIа: йоккхача машиний цехе. Слесарь-монтажник Кравченко Дмитрийи (аьрдехьа) коммунистически къахьегама бригадир Чередниченко Дмитрийи.

ТАСС фотохроника.

ГРОЗНЕНЦИЙ БОЛАМ ХЬАЛЛАЬЦАБ

КъилбаседаКавказски экономически района халкъа боахама советои Нохч-ГIалгIай областной профсоюзий совета Президиумои дийца а дийца, хьаллаьцар соахка сентябрь бетта комплексни экономически эффективность бахьан долаш социалистически яхь йолаьча Грозненски нефтемаслозавода коммунистически къахьегама коллектива инициатива хьакъехьара дош.

Производства тIеххьара результаташ тоаяра тIаберзабаьча, Грозненски нефтемаслозаводои Волгодонски химкомбинатои цхьана беча балхо шера 2 млн. сом совгIа экономически эффект лургья. КПСС Нохч-ГIалгIай обкомо могаяь нефтемаслозаводций инициатива чIоагIгIа хьаллоац республикерча дуккхача предприятешка.

Патриотически болама боккха лоархIам а беш, халкъа боахама советои Нохч-ГIалгIай облсовпрофа Президиумои отраслеви управлений начальникашта, предприятейи организацейи кулгалхошта, профсоюзий областной комитеташтеи фабрично-заводской комитеташтеи тIадиллад грозненций маьхера инициатива йовзарои шерра йоаржаярои де дезар долга, технико-экономически советашка, новаторий советашка, болхлойи гIулакхерча наьхеи собранешка из ювцилга, предприятей балха комплексни экономически эффективность Iалашъергйола хьаьда мероприятеш отвaелга.

Технически информаце Центральни бюрона (нов. Матюхов) тIадиллад «Грознефтехимзаводы» яхача объединенеца (нов. Синельников) цхьана грозненски предприятей комплексни экономически эффективностах болча балха опыт вIашагIтохилгеи совнархоза массе предприятешка Iолла из дIайоаржаелгеи.

БIАЬСТИ ЙОАГIА. БIАЬСТАННА ЙИЗЗА КИЙЧО!

ЛОАРХIАМЕ ДЕНОШ

Урус-Мартана района производственни управлене «Лермонтовский» совхозе бIаьстанна кийчо яра балхаш мишта лел хьожаш хилар тхо.

Соахка гурахьа денз болабелар совхоза механизатораш бIаьстанна кийчо е. Гуйре чакхъялалехьа аьха даккха дезар 3070 гектар лаьтта дар, из декхар ханнахьа кхоачашде вIаштIехьдаьлар совхоза механизаторий. Дика латтача ханах леттIа пайда эцарах цар йиш хилар аьха деррига лаьтта макхаши дискаши доахаш кIаьдде.

Механизатораша ишта дика хьокхамаш дахар да цар къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхар. Совхозера деррига лаьтта ханнахьа дIанийсдир механизированнии ахмеханизированнии йолча звенопта. ХIара звено кхоачашде йолаелар ши-шийна хьалхашка оттадаь дола декхар.

Гурахьа дIадийнача 1500 гектарах хIара гектара тIа 1,5—2 центнер минеральни удобренеш тайсай совхозе. БIаьсти яьлча дIатовсаргйолаш кхоаленна кIаллатташ 60 тонн аммиачни селитри 30 тонн борно-дотолитови удобренеши я. Гурахьа дийнача ялаташтеи свекла дIаюврgйолча кхай тIеи дIатовсаргья уж.

Дика чакхдаьккхад «Лермонтовский» совхозе бIаьсти яьлча дIадуврgдола фу цIенделга. Колибровка яра Ермоловски элеваторе дIачуеннай совхозо 180 тонн хьажкIаш, цIенбаьб 20 тонн кен, 80 тонн горох, 13 тонн шекара свекла ги, 3 тонн люцерна, баьца даарий фу, тIадалара боарамга дIаккхоачадаьй уж.

Терко ю совхозе лаьтта тIа хиш дехкара а. Планах 1341 гектара тIа хиш дехка деза совхозе. Цунах ах совгIа йолча майда тIа хIанзле а дилла даьннад хий. Хий хьауха харшаш дика тоадаь хиларах атта да боахаме из гIулакх чакхдаккха. Хиш дехкаш бола нах тоъаш ба совхозе, царна дика бовз шоай болх.

Юртбоахама культураш хьувкъаяра чIоагIа лоархIам болаш да ширдаьнна кхо дуллаш кхаш хьаьндар. Из гIулакх а во латтац совхозе. Ши отряд я совхозе ширдаьнна кхо кхашка дIакхухьаш. Цхьайтта трактор хул денна болх беш. Ширдаьнна кхо тIадоттилгеи дIадоаржаделгеи механически хьисапе кхоачашду.

Къаьстта дикагIа вIаштIехьдаьккхад удобренеш дIакхухьилга кхоалагIча отделене. ВорхI трактор яр укхазара кхашка кхо кхухьаш рейдови бригада цига хиннача дийнахьа. Автопогрузчикаца кхо тIадотташ вар Канташов Ахьмад. Сменах 9—10 рейс ю трактористаша Сасуев Вахас, Зубайраев Хьамида, Абдурзаков Лячас, кхычар. Дийнахьа 120—140 тонн кхо дIахьу кхашка кхоалагIча отделенера.

БIаьсти ялалехьа планах 6000 тонн ширдаьнна кхо кхашка дIадахьа дезаш ба совхозе, хIаналехьа укхаза кхашка дIадихьад 4600 тонн кхо. Шеко яц механизатораша шоай декхараш дизза кхоачашдергхиларах. ИттлагIча февралага кхачалехьа даргда тхо кхашка кхо диллара план кхоачашъяь, йоах цар.

Шоай балха говзал лакхъяр духьа хIанз агротехдешар Iомадеш ба совхоза механизатораш. ХIара отделене къаьст - къаьста хьайийлай дешарий курсаш. Царна хьехаш ба отделеней агрономаш, совхоза керттера агроном В. И. Проскудин, керттера инженер Д. Дадаев. Шишша заняти хиннай цар. Бакъда, 120 саг хила везача хIанзалца дешаш хиннавац 92 саг мара.

Теркам тIабохийт совхозе трактористаш кийчбара а. Биъ бетта йола трактористий курсаш вIашагIъеххай укхаза, 32 саг ва курсашка дешаш.

Соахка йиълагIча квартале 32 трактора ремонт е езача 38 трактор тоае вIаштIехьдаьлар «Лермонтовский» совхоза ремонтно-механически мастерской болхлой. Укх квартале тоаь араьннай ялх трактор. Араяккха кийчъеш я кхы массехк трактор. Тоаь яьнна трактор акт а оттайийя комиссе членаша кулгаш а яздий мара дIалац.

23-ча февралага кхачалехьа тракторашеи юртбоахама инвентари тоаяра план кхоачашъе лерхIаш хIанз тIагIертта къахьегаш ба ремонтникаш. Хьокхам телаш ба моторап тоадеш бола Тасуев Микаил, Мирзуев Шудди, доагора аппараташ тоаеш вола Идрисов Ваха, электрооборудовани тоаю Бексултанов Ваха, аьшкапхьар Эзерханов ХIарон, кхыбараш. Сменни нормаш денна тIехкхоачашъю царех хIаране.

Дика вIаштIехьдаьккхад юртбоахама инвентара ремонт елга сельхозтехника механика Дзейгов Амирхана. Планах тоае езарел дукхагIа тоаьй сеялкаш, тоадаь даьннад деррига нохараш, макхаш, сенокосилкаш, жаткаш, кхыяраш.

«КРН-4,2» яхача культиватораш та целаш, «СК-3» яхача комбайний передачай коробкашта шестернеш эш, уж ца хиларах тоаь дIаоттае йиш йоацаш латт культивтораш, комбайнаш.

Тоаь яьнна юртбоахама инвентарь кIал хIамаш а ехка дика дIаоттаяьй О. Гадаева кулгалдеча № 1 йолча, М. Ибрагимова кулгалдеча № 3 йолча, иштта кхыча тракторни бригадашка.

«Сердало» газета рейдови бригада членаш: М. ДЕНАЛБЕКОВ, «Лермонтовский» совхоза тракторист; Б. МУСАЕВ, совхоза шофер; В. ШУПИКОВ, гидротехник; Ам. ПЛИЕВ, тха собкорр.

ЯЛАТ ХЬУВКЪАДЕРГДА

1965 шера бIаьстан юхье ялатийна лаьрхIа 2000 гектари силоса лаьрхIа 1184 гектари хьажкIаш, 1017 гектар гидуаргаш, 600 гектар шекара свекла дIае езаш ба «Назрановский» совхоза кхашкара къахьегамхой. Ерригаш а дIалаьрхIача 5800 гектар гаргга я бIаьстан юхье дIае еза хIамаш.

БIаьстан юхье кхашка деш дола балхаш ханнахьеи дикеи чакхдахара бIарчча шу чакхдаллалца тIагIертта къахьийгад. Масала, механизаторапа техника тоайора, агрономаша отделенешка дIадефу кийчдора, участкаш екъа а екъаш дIателар, удобренеш кхашка дIакхухьилга вIаштIехьдоаккхар, сихденна лелар кхашкареи механически мастерскешкареи балхаш. 1964 шера йиълагIча квартала планах 34 трактор тоае езача метте дика тоа а яь дIаоттайир 38 трактор, хIаьта тахаладца лаьрхIача тоаяьй 47 машин, хIаьта иштта сеялкаш, нохараш, культиватораш. Техника кхашкарча станашка дIа а йига, бригадашта дIа а йиикъа дIаоттайир.

Совхоза ерргга техника, кхашкара къахьегамхой, механизаторски кадраш тахан кхашка араяла, болх дIаболабе безе а кийча я. Техникага шин сменах болх байтар духьа трактористий курсаш вIашагIъеххар оаха, хIанзале а 23 саг кийчваьв. Шин сменах болх бара тоъал механизаторий кадраш я совхозе...

Кхашкара къахьегамхой гIадбуташ дика тIадаьннад 3192 гектара тIа дIадийна гуйран ялаташ. Тхога тешшаме ала йиш я, ка бола ялаташ дIадалара план укх шера дикка тIеххкхоачашъергья, аьнна.

ДIаихача шерашка оахош Iоаьча дикача опытах дIадувча лаьттай ерргга участкаш механизированни отрядашта дIайийкъай оаха, царех хIаранена дика хов шоай лаьттан участкаш малагIаш я, йовз дIадувча лаьттай структура.

Шоай реальни тороний лоархIам а баь, механизированни отрядий механизатораша кхы тIа а социалистически декхараш тIайийцад шоашта. Масала, совхоза Аьлти-Юрта отделенерча Колоев Гирихана кулгалдеча отрядо дош деннад 300 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 50 центнер а йоаккхаш фуалъяьхa хьажкIаш яха, 50 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 200 центнер шекара свекла, 126 гектарах хIара гектара тIара 12 центнер гидуаргех ганараш даха, 250 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 18 центнер кIа даккха, аьнна.

Из даьсса дош дац, бокъонца уйла а яь, тхоай кхашкара мел ялаташи кхыйола культураши ярrья а хайна, дизза кхоачашде аьнна тIайийца декхараш да. Декхараш кхы зIамагIа дац вокх механизированни отрядий а.

Декхараш тешшаме кхоачашдергдолаш хилар хьахьокх, дика аьха зябь хиларо, кхашка минеральнии органическии удобренеш тайса а тоссаш а хиларо.

Iалаьмате боккха лоархIам беш да совхозе кхашка удобренеш яхкара гIулакх. Шекара свекла дIаюврgйолча 600 гектара тIа 6000 тонн органически удобренеш товсаргья. ХIанзле а кхашка дIайихьай уж 2000 тонн совгIа. Цу гIулакха лаьрхIа къоастаяь шоай тIехьара тележкаш а тIехьа 20 трактор удобренеш тIайотта ПБ-35 яха 3 погрузчик я боахаме. Удобренеш кхашка дIакхухьача къаьстта а чIоагIа къахьег Аьлти-Юртарчеи Пхьилекъонгий-Юртарчеи отделеней механизатораша. ХIара денна 15 — 18 тонн ширдаьнна кхо дIа а хьош, 1,5—2 норма кхоачашъю трактористаша У. Костоева, Г. Колоева, Мальсагов Османа, Ш. Котиева. Цул совгIа, шекара свекла дIаюврgйолча 400 гектара тIа 2,5 — 3 центнер суперфосфат тессай хIара гектара лоархIаш, хIаьта из болх дIахо а тIа-тIа дукхагIа беш ба.

«Назрановский» яхача совхоза доккха новкъостал ду юртбоахама авиаце болхлоша. Совхоза кхашка дIадийнача гуйран ялаташта минеральни удобренешца подкормка еш 2 вертолет я. Цар хIара денна 150 гектара тIа удобренеш тосс.

А. ГАЗДИЕВ,
«Назрановский» совхоза керттера агроном.

Районни партийни конференцешкара

ЭКОНОМИКА ЛАКХЪЯРА НАЬКЪАШ ЛЕХ КОММУНИСТАША

Фу де деза экономика лакхъяра — укх деношка хиннача Шаьла района партийни XVII-ча конференце делегаташа дийцача дешаех керттердар. Партийни организацеш производственни принципах екъилга дIадаьккхар КПСС ЦК ноябрьски (1964) Пленумо. Из нийса хилар белгалдаьккхар конференце делегаташа. Район — алхха административни единица хилна Iац, из бIарчча боахама комплекс я, укхаза дерригa а вIаши бувзам болаш да.

Конференце доклад йир нов. Осмаева. Шаьла район вай республике йоккхагIчарех я. Укхаза болх беш я дукха промышленни предприятеш — шекара завод, дулха комбинат, кхачан промышленноста машинаш ю завод, аьшкабетона изделеши конструкцеши ю завод, кхыйола предприятеш. Цудухьа тамаш яц конференце чIоаггIа теркам тIабохийташ дийцар—района хIара предприяте, колхозо, совхозо пачхаьалкхен план кхоачашъяра а цар арахецача продукце дикал лакхъяра а даькъера коммунистий, партийни организацей бехктокхам лакхбелга хилар.

Партийни организацей болх кхетамца вIаштIехьбаьккхача, производства лоархIамегIарча доакъошка болх бовзаш а безаш а бола нах оттабаьча доаха толамаш а дог гIоздоаккхаш да. Докладчика укх тайпара масал доалалир. Массехк шу дар «Джалка», совхоз «хронически» тIехьаюса. Кхоачашъяцар пачхаьалкхенга хьайбай продукци йохкара планаш, планал дуккха а совгIа ахча дIадодар цхьа центнер шура, дулх лаккхавга, лоха яр хьайбай продуктивность. Семилетка ялхлагIча шера овлан тIара хувцаленнач совхозера гIулакхаш. «Джалка» совхоза хьайбаш леладераша толаме кхоачашъяьй пачхаьалкхенга шура, дулх дохкара семилетка ялхлагIча шера план. Къаьстта дика къахьийгад нов. Исмаилов управляющи волча отделеце болхлоша. ДIадаха шу во чакхдаьккхадац «Южный» совхоза кхаш леладераша, хьайбаш леладераша. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 250 центнер шекара свекла кхеяьй укхаза. Иштта дика свекла хьувкъае вIаштIехьдаьннад хий дехкача лаьттаех нийса пайда эцарах, лаьттанцарча балхий культура лакхъярах.

1964 шу 380 эзар сома пайда беш чакхдаьккхад Ленина цIерахча колхозо. Колхозхоша дикка тIехкхоачашъяьй пачхаьалкхенна ялат, дулх, шура, свекла дIаялара шера планаш.

Шаьла района кхашка, фермашка хьинаре къахьегаш, доккхий толамаш доахаш дукха кхаш леладераш, механизатораш, хьайбаш леладераш ба. Цар опыто хьахьокх экономика дегIайоалае района къахьегамхой йоккхий торонаш йолга.

Нов. Осмаева ший доклада тIа белгал ма лаккхара, цу торонех бизза пайда эцац массанахьа. ХIанз а кIезига дац пачхаьалкхенга хьайбай продукташ йохкара, ялат дIадалара шера планаш кхоачаш ца ю боахамаш. Масала, дIадахача шера хьайбай продуктивность лоха хиннай «Шалинский», «Автуринский» яхача совхозашка, Куйбышева цIерахча колхозе. Планал дуккха а совгIа ахча дIадахад цу боахамашка йоаккхача шурий, дулха центнерага. Из хиннад доакъарий кхом ца барах, шурий фермашта механизаци ца ярах, толашагIйолча опытах шерра пайда ца эцарах, хьайбаш леладерашта юкъе яхь ца йоаржаярах.

1964 шера дулх, шура, ялат, шекара свекла дIаялара пачхаьалкхен планаш кхоачашъяьяц Шаьла районо, аьлар докладчика, хIаьта семилетка тIеххьарча шера де дезараш белгал а дир.

Юртбоахама интенсификаци яра къаьстта лоархIаме да севообороташ лерттIа вIаштIехьъяхар, соахка гурахьа дIадийнача ялаташта йоагIача лайпара минеральни удобренеш тохар, ерригача юртбоахама техниках кхетамца пайда эцар, хий дехкача лаьтташ тIа дикагIа хьувкъаш йола культураш дIаер. Механизатораша цахаддаш терко е еза лаьттанцарча балхий культура. ХIанзе а йоакхо е еза хьажкIаш, шекара свекла, тхьамка леладергдола звенош вIашагIйоххкара, царна лаьтта, эшаш йола техника дIахьожаяра. Хьайбай боахаме керттердар — доакъара база вIаштIехьъяккхар, хьайбай фермашта механизаци яр. Дерригача боахамий кулгалхоша, партийни организацеша, шурий фермай болхлоша дерригa а де деза хьайбаш гIел ца долийташи ца дойташи Iангара дахара.

Пренеех эггара хьалха къамаьл дир комсомола райкома секретара нов. Пайхаевас. Семилетка ялхлагIча шера дика болх баьб комсомольски молодежни звеноша. ХьажкIаш, шекара свекла хьувкъаьй цар. Комсомольцаши кагирхойи къахьегам дукха безаш кхебара къаьстта терко ю комсомольски организацеша, аьлар нов. Пайхаевас. Цо дувц районе цIи хезача механизаторех, хьажкIаши свеклаи лелаерех, хьайбаш леладерех. Комсомольски политпросвещене дешаш 890 саг ва. Комсомола районни комитето чIоагIа лоархIам беш леладу кагирхошта атеистически кхетам балара гIулакх. Болх беш я къоначар творчески дутобъединени, комсомольцаша каст-каста арахец «Крокодил» яха газета, кагирхоштеи комсомольцаштеи сакъердаме сайренаш ю, лекцеши доклавдаши еш. Цхьабакъда, районе хIанз а дIадаланза да маьре яха ха кхачанза йола йиIигаш ударлга, мехкарий деша ца ухийтилга санна эхь дола гIулакхаш.

ЛоархIамерча дешах — нийса а боахамера гIулакхаш довзаш а планировани ярах дийцар Шаьла района «Автуринский» совхоза директора нов. Атиева. Массехк шу да укхаза тхьамка кхеду. 1964 шера 140 гектара тIара 70 тонн тхьамка чуийцар оаха. Цхьабакъда, докъаде сушилкаш йоацаш Iалаьмате дукха тхьамка дайр. ХIанз дукха ха йоацаш хьалъяь яьпай уж сушилкаш. Укх шера 580 тонн тхьамка дIалала дез аьнна план оттаьй совхоза. Мичахьа хьийжай планаш увттаю органаш? Дагтара тохаделча а бIаь тонн йокъае мара моттиг мичай тха-м. Фу де деза вокх 480 тоннана? Цу гIулакхо хьахьокх боахама торонаши цун хьалашина а довзаш «лакхера планаш ухийтилга» нийса доацилга. ДIаяккха еза из зене практика. Планаш кхоачашъе вIаштIехьдаргдолаш хила еза.

Трибуна тIа ва «Джалка» совхоза IV-ча отделене управляющи нов. Исмаилов. ДIадахача шера дика толамаш даьхад отделене хьайбаш леладераша. Ханал дуккха хьалха кхоачашъяьй шера план. Бакъда, оахача лаьтта бIаь гектара лаьрхIача 17 центнер мара шура яьккхаяц. ХIана хиннад из? Хьайбаш леладераша болх во барах дац из. Кхо эзар гектар оаха лаьтта да отделене, хIаьта ферме 270—280 бетта етт мара бац. ШоллагIа ферма вIашагIъеллача а доакъарашца Iалашъе йиш я тха, йоах нов. Исмаилова.

Наьха санна ялаташ хьувкъаде йиш йолча торонех а пайда эцац укхаза. ДукхагIа долча лаьтта дукха хIама дIа ца додаш хий диллa йиш йоллаше пунга хьожаш саг вац. Моттигера инициатива хьаллаца еза парте райкомо, республикански органаша.

Кхашка, фермашка хьинаре къахьегаш боахкача наьха йоакхо е еза, йоах оратора. Бакъда, юрта клуб, столови, больница, берий консультаци, бытовой гIулакхаш ду цхьаккха предприяти яц.

ХIанз кхашка удобренеш ехкаш, техника кийчъеш, хьайбаш дика Iангара даха гIерташ ба отделене къахьегамхой.

Конференце делегаташа теркам тIабахийта ладийгIар Ленина цIерахча колхоза председатела нов. Муслуева даьча къамаьлага. Къахьегамцара наьха безам совбаккхара чIоагIа йоакхо ю колхоза правлене, партийни организаце. Масала, соахка хIара къахьегама денах колхозхошта деннад ши килограмм ялаті 60 кепиг ахчеи. Шоай планаши социалистически декхараши кхоачашдаьча механизаторашта, хьайбаш леладерашта, хьажкIаш, шекара свекла, тхьамка леладерашта кхы тIа а итташ эзараш сом ахча деннад.

Шаьла района боахамий кулгалхоша, партийни организацеша теркалдаь ца Iаш, республика кхыча боахамий, районий кулгалхоша а теркалде дезаш дар мясокомбината директора нов. Рогова гIоттадаь дош. Боахамашта доккха зе ду хьайбаш йоагIача нормел кIезигагIа дозал долаш дIателаро. Укх тIеххьарча хана комбинате дIачу тела хьайбаш гIийлагIа да, цул совгIа соахка дIаденнад 12 процент стандартни доана (геттара гIийла дола) хьайбаш. Цу гIулакхо 150 эзар сома зе даьд. Цудухьа дулха дIалу хьайбаш тоаденна хилийта деза, из эггара хьалха колхозаштеи совхозаштеи пайдана да.

Района партийни конференце иштта къамаьлаш дир шекара завода партийни организаце секретара нов. Белоусова, партийно-пачхаьалкхен тIахьожама комитета председатела нов. Алиева, райисполкома председатела нов. Васнакаева, XX-ча партсъезда цIерахча колхоза звеньеваяс нов. Гамбулатовас, кхычар.

Конференце къамаьл дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома шоллагIча секретара О. А. Чахкиева.

Конференце делегаташа гучадаьха кхоачамбоацараш дIадахара тIаберзабаь бола соцам а тIайийцар, хIаьта райкома керда состав а хержар. Парте райкома хьалхарча секретаралла хержар нов. Осмаев.

КЪАХЬЕГАМА НИКЪ

Ер 17-гIа шу да вай мехка гIишлош хьалъеча штукатура Бакаева Казимата хьинаре къахьега. Вай мехка лоархIаме гIишлош хьалъеча дуккхача моттигашка болх беш хиннай Казимат. Масала, «ИртышГЭСстрое» бархI шера, «Устькаменогорскстрой» тресте ТЭЦ хьалъеча кхаь шера болх баьб цо.

Духхьашха балха еча чIоагIа езаелар цунна штукатура говзал. Дукха ха ялалехьа Iомайир цо из говзал. Ше балха енача хьалхарча дийнахьа денз балха тIа хьалха латташ хьайоагIа из. Цудухьа къахьегама книжка тIа дIа а яздеш дукхаза баркалаш яьхад цунна.

1961-ча шера ленз вай республикера гIишлош хьалъеча дакъа лоацаш хиннай Казимат.

ХIанз болх беш я Казимат вай республикерча гIишлой-монтажни управленешта юкъе хьалха латтачарех йолча «Чечингсельстрой» треста СМУ-4. Цо болх беча бригадацара ворхI штукатур Казимата хьехаш балха говзал караерзаяь ба. ХIанз цар массане штукатура, маляра, облицовщика, плиточника балха говзал я.

ДIадахача шера СМУ-4 коллективо хьалде деза цIенош 6113 квадратни метр долча хьалдьраш 6551 квадратни метр я. Цох 75 квартира йола цIа хьалдаьд город Грозне, дукха цIенош хьалдаьд совхозашка, Наурски станице, кхычахьа. Беной-Юрта хьал а яь 320 моттиг йола школа дIаеннай, иштта кхы дуккха гIишлош. Царех дукхагIъяраш хьалъеча дакъа лоацаш хиннай Казимат.

Семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра керда социалистически декхараш тIайийцад управлене коллективо. Цо дош деннад гIишлош хьалъяра план 28-ча декабре кхоачашъе. ШоллагIча квартале хьалъяь йоаккхаргья моторемонтни завод, хьалъяь ярга Стары Сунжа яхача поселкера школа, 36 квартира йола цIа, кхыйола гIишлош. Цу ерригача гIишлой дикал лакха хилийта дош деннад гIишлонхоша. Цига шийгара доагIа дизза дакъа лацара хьинар кхоца деш къахьегаш я управлене штукатурашта юкъе говзагIа йолчарех йола Бакаева Казимат.

Укх деношка еннача РСФСР Заслуженни гIишлонхо яхача сийлен цIеро дог гIоздаьккха къахьегама темпаш кхы тIа а лакхъеш болх беш я Казимат Бригада членаша деча балхашта юкъе халагIа дола балхаш ше кхоачашду цо. Смена норма 120—130 процент кхоачашъю.

Сурта тIа: штукатур Бакаева Казимат.

Б. Костоева текст.
И. Плиева сурт.

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ДIАДОАХ

Грозненски химически комбината контрольно-измерительни приборийи автоматикаи цеха партийно-пачхаьалкхен тIахьожама поста членалла хержар производстве хьалха латта коммунисташи парте боацараши: коммунист Е. Крюкова, слесарь комсомолец И. Хилков, кхыбараш. Цуна кулгалдеш ва коммунист А. Филатов.

Ца кхетадеш дукха хIамаш дар, бакъдар аьлча, юххьанца. Балха план оттаяргара, шоай декхараш белгалдаргара дIаболалабелар поста членаш. Шоаш цхьаь деш дацар цар из, царца бар цеха кулгалхой а партбюро членаш а. Цеха кулгалхоштеи коллективанеи производственни планаш толаме кхоачашъяра, балха юкъера кхоачамбоацараш сихагIа дIадахара новкъостал дар керттердар из да партийно-пачхаьалкхен тIахьожама новкъостал деча посто хIара денна беча балха юкъе. Чоаьханера контрольно-измерительни прибораши автоматикеи дикача хьала тIа хиларах тийша хургда химически продукци цахаддаш арахецилга.

КИП-а слесарашцеи мастерашцеи беседаш а еш, поста членаша Iомабаьб уж шоашта тIадилла гIулакх бехктокхамегIа хета, тIехдика мара прибораш та ремонт ца е.

Партийно-пачхаьалкхен тIахьожама новкъостал деча группа членашка хабар хилар КИП-а участкашка, № 7 а I а йолча цехашка приборaш чура ртуть дов, аьнна. Из гIулакх тохкилга тIадиллар поста членашта нн. Крюковайнеи Хилковнеи. Иштта цу балха юкъеэзар поста актив а. КИП-а участка № 7 йолча цеха начальник нов. Черкашин а кхыбараш а. Ртуть кхихьа керда моттигаш поста членаша гучаяьхаеце а, кхы дIахо ртуть лечкъадергдоаца гIулакх де вIаштIехьдаьлар цар. Гучадаьлар, масала, цу № 7 а 1 а йолча а кхыча а цехашка прибораш дIаехка йоадае моттиг ца хилар бахьан долаш щиташта тIехьашка дIалечкъайора прибораш е хьал-Iо а кхийса шоаш яддача ютар. Из гIулакх вIаштIехьа ца хилар кхета а дь, дош комбината кулгалхошта хьалхашка оттадир поста членаша. ХIаьта хIанз прибораш дIаехка йоадае къаьстта помещенеш еннай цехашта, помещенеш яла вIаштIехьа ца даьннача къаьсттача шкафаш чу, чIега а бетташ йоадаю прибораш.

Складе хьачуухача приборийи материалийи цIераш тувла а йолийташ, кегаенна латтар учет. Фу дича бакъахьа да? Поста членаша комсомольцашта И. Хилковнеи А. Типонинаи тIадиллар прибораши оатхалаши йоагI-йоагIача тайпара, группашка а цIерашка а хьежа, къоастаелга. Складе хьачуухачеи дIателачеи приборийи оборудованеи учет аттагIа хургйолаш вIаштIехьъяьккхар.

ХьалхагIа яхаи яьннеи моттиг малагIа я ца ховш хинна оборудовани, посто чакхдаьха гIулакхаш бахьан долаш, нийсача учетах лела яьлар. Посто хьалхадаккхарах цхьайолча складашка тархеш йир оатхалаш тIайоадае, кегаенна лаьтта учет нийсйир, хIаьта из тувлаяь лелаяьча склада заведующена чIоагIа бехк а бир.

Н. ОЛИМПИЕВ.

ФУ ДЕШ ВА НОВ. ГАЙТУКИЕВ?

Социалистически яхь. Из массаболча механизаторашта, доаркашта, кхыболча болхлошта юкъе хила езаш йолга массанена а хов. Из ховш дац «Экажевский» совхозе, цун уйла еш вац цигарча профсоюза комитета председатель нов. Гайтукиев.

— Яхье баьннаб тха берригa болхлой, — йоах нов. Гайтукиева. Цо иштта яхе а, уж яхье баьнна доаркаш, механизатораш малагIа малагIчунца яхье ваьннав, хIаьта яхье баьннарий бух соцаш дола карагIдаьннараш гуш моттиг яц. Укхо из даьд, вокханна вож карагIдаьннад, аьнна моттиг кIезига гу ферме, бригаде.

Совхоза, отделеней болх мишта лел, ферма, бригада къахьегама коталонашца мичахьа кхаьчай кIезига дувц болх берашца.

Шерра болабеннаб советски къахьегамхошта юкъе коммунистически къахьегама бригадайи ударникийи сийлен цIи яккхара къовсам, Iалий-Юртарча цхьан ферма из цIи лелаю, хIаьта цхьаболча доаркаша а механизатораша а из цIи яккхара къовсам лоаттабу. Из сийлен къовсам шербара эшачох хьехам беш, хIаьта цу гIулакха нах оарцагIбахара деш гIулакх кIезига гу болхлой комитетагара, цун председатель волча нов. Гайтукиевгара. Нагахьа мара хилац из ферма доаркашта, механизаторашта юкъе.

Пенгазета болх. Цхьа газет Октябрьски революце 47 шу дизара сийна арахийца хиннад совхозе централни усадьба коа. Цу газета йиъ оагIох йисар цаI-ах оагIув я. Вожаш вIалла я а яц. Керда арахеца кийчдаь хIама а дац. «Молния» яха листовкаш а арахецац фермашкеи бригадашкеи.

Керда «Хьохкама доска» да совхоза коа латташ. Дика хьадаь да из, бакъда из «цIена» да IотIаяздаь хIама доацаш. Кхыметтел мугIарч а дихьадац цу тIа гIолла. Цифраш а вIалла а яцар цига.

ДОСААФ-ера художник варга хьежаш да тхо, — йоах нов. Гайтукиева. Из маца воагIаргва ховш дац.

Агитмассови болх а хайра холуш бац совхозе. Газеташи журналаши хан-ханнахьа болхлошка кхачац.

Гойтара агитацех а дац гуш хIама ферме а бригаде а. Кхыметтел централни усадьбе а яц плакаташ, диаграммаш, дикагIбарий опыт ювцаш.

У. АБАДИЕВ.

Лакхбе парторганизацей лоархIам

КПСС ЦК ноябрьски (1964 ш.) Пленумо хьалхагIа производственни белгалонах искусственно къоастаяь хинна промышленни юртбоахамеи партийни организацеш юхавIашагIтехай.

Цудухьа «Боахамеи, политически, культурни декхараш кхоачашдеча юххьанцарча партийни организацей лоархIам лакхбарах, яхаш яр Урус-Мартана районни партийни 16-ча конференце парткома секретара Н. А. Асхабова яь доклад. КПСС ЦК ноябрьски Пленума решени партеи халкъеи вахаре бокккхача лоархIаме хилар белгал а даьккха, хIанз партенеи халкъаи хьалхашка латтача керттерчарех цхьа декхар юрта боахама дерригa доакъош чIоагIа а чехка а лакхдар. Цунга хьежжа лакхлу юххьанцарча партийни организацей лоархIам а. Ерригa вай планаш толамца кхоачашъелга вIаштIехьдоаккхар, ерригача коллективана а цун хIара сага а лостам телар юххьанцара партийни организаци я. МоллагIча совхоза е колхоза коллектива са а дог а да из.

ДIахо докладчика конференце делегаташта дувц массово-политически болх лакхбара, кадраш нийса харжара а уж ма йоагIара балха тIа оттаяра а, наха кхетам балара. Iилмана карагIдаьннараши дикагIа йола опыти производствана юкъейоалаяра юххьанцара партийни организацеш тIаерзаеш производственни управлене парткомо баьча балхах.

Цул тIехьагIа нов. Асхабова дувц района дикагIа йолча бригадаша даьха толамаш. Республике вовзаш волча «Красноармейский» совхоза механизатора, СССР Лакхехьарча Совета депутата Кагерманов Оалхазара бригадах дIадахача шера дIатехаяр тIехьаюсаш йола бригада. 3043 гектар лаьтта дар цунга. Коммуниста Кагерманова хьалхе лелаеча цу бригада коллективо дика толамаш даьхар, 51232 центнер ялат даьккхар, цунна 8320 центнер кIаи 27500 центнер хьажкIаши а йолаш.

Юккъера лаьрхIача гектара тIара 60,4 центнер дика хьажкIаш яьхар бригадо. Кагерманова хьалхе лелаю коммунистически къахьегама бригада санна йола коллективаш кIезига яц районе, аьлар докладчика. Кхыметтел «Горец» яхача тIехьабусача боахаме а ба хьоцам эца мегаргбола нах. Абдулхаджиева хьалхе лелаеча цун шоллагIча отделене къахьегамхоша дIадахача шера 676 гектар йолча лаьттан хIара гектара тIара лерхIаш планах 16,4 центнер яккха йоагIача 17,5 центнер ка бола ялат даьккхар, кIа 18,4 центнер йоагIача — 20,2, шекара свекла 185 центнер йоагIача — 200 центнер яьккхар. «Техинский» совхозерча А. Цаева хьалхе лелаеча звенос кулгашца къа ца хьегаш 200 гектар хулача лаьттан хIара гектара тIара 35 центнер фуалъяьха хьажкIаш яьхар, планах 30 центнер мара ца йоагIача.

Кхы дуккхача хьалха латтача коллективаша, механизатораша, хьайбай боахама болхлоша даьха толамаш белгал а даь, района къахьегамхошта юкъе социалистически яхь вIаштIехьйоаккхача хиннача гIалатех дийцар нов. Асхабова.

Районо ше тIайийца декхараш кхоачашдаьдац. 8300 тонн ялати 22500 тонн шекара свеклаи ца йоаккхаш йисай. ДукхагIа йолча совхозашка культураш кIезига хьийкъай, дIадийнар хьувкъадареи из чуэцареи план кхоачашъяьяц. Лаьттах геттара кIезига пайда эц «Горец» яхача совхозо, йоах докладчика.

Ший доклад йистейоалаш нов. Асхабова аьлар, цхьайолча, тIехьаюсача совхозий партийни организацеш хIанз а йизза йола юртбоахама производства организатораш а хинна дIаэттаяц, кIоарга бовзац боахама болх, производствана ледара юкъекхувл дикагIа йола методаш, Iилмана карагIдаьннараши дикагIа йола опыти.

Юрта боахама къахьегамхоша социалистически декхараш кхоачашдара тIехьа лоаттабеча къовсаме къаьстта боккха лоархIам болаш я юххьанцара партийни организацеш. Боахама гIулакх вIаштIехьдоаккхача партийни организацеш декхарийла я эггара хьалха коммунисташ производства балхаш тIа нийса дIатIа бахийта, цар хьалхле лелаяра лоархIам лакхбе, района экономика чехкка лакхъяра организаторскии массово-политическии балха ерригача формех бизза пайда эца.

Доклад йистеяьнначул тIехьагIа эггара хьалха къамаьл дир «Красноармейский» совхоза парткома секретара нов. Мальсагова.

Ше вIашагIъеллача укх бархI шера эггара хьалха дIадахача шера ялат, шекара свекла, баьца лаараш дахара а уж пачхаьалкхенна дIадалара а план тIехкхоачашъяьй тха боахамо, йоах цо. Планах 10 эзар тонн мара ца йоагIача 10,5 эзар тонн шекара свекла дIаеннай пачхаьалкхенна. Юккъера лаьрхIача совхозо гектара тIара шекара свекла 195 центнер, кIа — 22,5, мукх — 20, хьажкIаш — 31,1, горох — 18 центнер яьккхар.

Лаьттан продукци хаддаза лакхъяра, цун ларда тIа хьайбай продукташ дукхагIа яхара декхар тха боахама партийни организаце коммунисташа хIара денна еш йола йоакхо а хинна дIаэттад. Тхоай лаьтта структурага а хьежа, дIахо а совхоза экономика лакхъяра хьалда дола наькъаш белгалдаьхад оаха. Оратора чIоаггIа бехке ю шоай совхозо 700 гектар дола тIаьда, ушал а хинна дIаотташ лаьтта лаьтта локъаде деча дехарга ла ца дувгIаш йола республика хий дуллача лаьттай министерство.

Боккхача безамца ладийгIар конференце делегаташа «Горец» яхача совхоза звеньевой йолча коммуниста Барзукаева Iайне даьча къамаьлага. Цу звено коллектив совхозе эггара хьалха чуийца яьлар шекара свекла, хьажкIаш, цо доккха новкъостал дир лоалахарча тIехьаюсача звеноштa.

Трибуна тIа — Мичурина цIерахча совхоза директор нов. Древецкий. ДIадахача шера, йоах ораторо, боахама коллективо цхьайола коталонаш яьхай: юрта боахама продукташ пачхаьалкхенна дIаялара план кхоачашъяьй. «ХIаьта, хьайбаш лелаеча боахаме кIезига дац кхоачамбоацараш. Соахка керда шу дIадолалуш тIайийна хинна социалистически декхараш кхоачашдаьдац цу лоархIамерча даькъо. Цхьа бахьан доацаш дац доахан Iахар дусилга. ХIанз совхоза дирекцеи партийни организацеи уж кхоачамбоацараш дIадахара мел эшар даьд.

* * *

Конференци чакхъяьлар. Делегаташа тIаэц соцам. Цу тIа белгалдоах района къахьегамхоша тIайийца социалистически декхараш кхоачашдара де деза хьалда дола гIулакхаш.

* * *

Кердача райкомо ший хьалхарча пленуме парте райкома хьалхарча секретаралла хержар нов. Б. Г. Габисов, шоллагIча секретаралла — нов. А. А. Матюшина, секретаралла нов. С. Берлукаев.

М. АУШЕВ.

Инде республика—15 шу

НЕЙВЕЛАХ ДОЛА ИЛЛИ

Къахетам боацаш чIоагIа хьежар духхьала керта тIа латта тропически малх: Цельсе 45 градус яр. ЙIовхала кхы духьалъотта а ца мега, гонахьа мел дола дийна хIама деннад аьнна хеталора.

Бакъда, иштта хинна йIовхал дIаяьлар хIама ца эшаш Майсорацa доазув долаш уллача Мадрас яхача штата къилбаседа-малхбузен даькъа тIа йолча йоккха йоацача Меттур яхача городе тхо ма кхаьччинге а. Укхаза кхехкаш дар вахар: кIур ухар йоккха йоацача химически заводa турбаех, хьалъеш латтар аллюмине а кхыйолча а предприятей Iалаьмате йоккхий корпусаш, гIар елла яр наькъа йистера рынок, етта тележкаш яр йоагIаш, цкъарчоа транспорт а соцаь, етташ фота а йолаш боагIаш замеш бар.

Тхона накъа вера хьалъеш латтача туннельни ГЭС-а керттера инженер С. В. Рангасвами. ГIишлон панорама хьа а хьокхаш цо аьлар:

—Дукха электроэнерги эшаш йола уж ерриге керда предприятеш хьалъе доладала йиш хургьяцар тха, Советски Союза новкъосталца укхаза хьалъеш гидроэлектростанци ецаре.

Боккъалдар аьлча Мадрас яхача штата дукха тоъацар электроэнерги. Нейвельски тепловой электростанце хьалхара аргIа хьалъяь яллалца хьал чIоаггIа хала дар. Из а иштта Советски Союза новкъосталца хьалъеш я. Цо хIанз штате йоаккхача ерригача электроэнергех ах лу. Аккханарча бIайхача бетташка хий соцадаьча Iамашкара хий лекъача дуккха йола гидроэлектростанцеш болх ца беш совцар, хIаьта царна тIехьа дIакъовлар предприятеш, итташ эзараш бола нах бе болх боацаш бусар. ХIаьта дукха ха йоацаш а тIехьа штатерча ерригача электроэнерге диъ даькъах кхо дакъа гидроэлектростанцеша доаккхар, цар болх белга укхаза Iаламо беча къахетамах тийша да.

— Нейвелена тIеххьа электростанци хьалъяро керда индустриальни район дийцъярал совгIа, дикка хьалкхоачаш ергья ерригача Мадраса штате ца тоъаш йола электроэнерги а, — йоах дIахо С. В. Рангасвaме. — Станце мощность 200 эзар киловатт-сахьат хургда. ХIаьта цунах хул хIанз штате йолаш йолча ерригача гидростанцей мощноста 40 процент гаргга. ГЭС-о йоаккхача энергех ах Мадраса кольцога гIоргья, хIаьта юхейисар кердача предприятешка. Хий ца тоъаш хиларах шера 7 бетта мара станце болх бе йиш хургьеце а, цо торо лургья штата энергетически мощностех дикагIа пайда эца. Меттурски туннельни ГЭС болх беш хургйолча бетташка хий дилларца ювзаенна йоацача Пайкарерчеи Кундахерчеи хин резервуарашкара хий пайда ца эцаш латтийтаргда тха а кхыча а хий соцадаьча Iамашкра хий кхоачадаллалца. Станцега хьалхара ток укх шера ялийта дага да тхо.

Еш латтача гIишлонна тIех а даьнна, тIаьна дехьа доалаш латташ тхона яйра доккха доацача хиво даькха кIоарга ор къайла теха сунт. Сунта бухе яр къаьнача гидростанце зIамига здани. Дунен шоллагIа тIом а болабалалехьа англичанаша яьяр из. Цун мощность ерригa а 40 эзар киловатт-сахьат мара яцар, долаш долча хих пхелагIча даькъах мара пайда эца безацар цо. Из кхашка хий дилла баьча Iам чу хий дIадиллачул тIехьагIа юхедусаш хинна хий. Цхьабакъда, англичанашта кхоачам болаш яр из — шоашта маэшша электроэнерги хилча, царна хьаштдацар мехка экономика дегIаяр.

ХIанз индийски правительства лаьрхIад укхаза шоллагIа, кIалха хинначул пхезза дукхагIа низ бола гидростанци хьалъе. Станцена эша ерригa оборудовани Советски Союзера эцаш я.

— СССР новкъосталца Инде хьалъеча кхыча электростанцей опытах тхона гучадаьннад советски оборудовани дика хилар, — аьлар тхона хьалха баьннарех волча хIиндий цхьан инженеро. ТIаккха Малхбузерча мехкашкара енача энергетически оборудоване кIезига халахетараш даьдац тхона. Практике кхоачамхилла низ болаши эксплуатаце массаза а тешам болаши хилацар из.

ГIишлош еш хиннар йоккха моттиг яр. Маьлха сийрдача зIанарех кIай къегаш яр трансформатораш, хIаьта кIеззига дIахо ваьлча урагIъяхаяр станце хургйолча здане низ бола металлически мачташ. ЖагIеи бетони чуйола деза тускараш кхухьаш бар болхлой, болх беш яр бетонамешалкаш, Iойоаккхаш латтар тайп-тайпара басар хьекха йолча йоккхача грузовикаша хьатIакхухьаш латта оборудовани.

Цхьабакъда, керттердар цу кIалха, кIоаргача ор чу дар. Электросварка яр цига еш, турбинашта монтаж еш латтар. Лекхера Iочухьежача йоккхача дийн-лергашта тара яр уж. Уж низ бола турбинаш касталашха электроэнерге тоатол хьахеца дезаш яр.

Шоай доккхалца цецвоаккхар укхаза мел хиннaчо: йоккхача, 46 метр диаметри 67 метр кIоаргеи йолча водонапорни колодеца (укхаза 14 метр диаметри 370 метр йIаьхеи йолча туннела чура хий чудоагIаргда), аьшки бетони дIа а йохийташ кийчъяьча лоамах яьхача йоккхача хьахараша. Царех укхаза турбопроводаш оал, касталашха царна чугIолла турбинашка кхоачаргда хий. Дега дика хетар вай советски инженерий проектах из чIоагIа чоалхане йола сооружени хьалъеш, вай мехкахоша оборудованена монтаж еча а станци хьалъеча, а новкъостал деш.

— Укхаза чIоагIа дукха а беза, лархIа а лоархI советски нах,—аьлар оборудованена монтаж еш волча инженера Т. Т. Вишванатана. — Уж лоархI цар тхона шоашта ховри шоай опыти камаьрша хьайовзийташ хиларах. Оаха дика кхетаду шоаш ца баьннача климата хьалашка болх бе царна мел хала да, цудухьа кхы а чIоагIагIа мах бу оаха Индена цар деча гIулакха.

Советски инженераш массаза а эггара дукхагIа болх болча хул. Цар конторка гIишлош хьалъеча я. ДукхагIа долча даькъе из оборудовани чуяьллача яьшкай улгех даь отар да. Истола тIа оттаяьча шин вентилятораи тховнах йоаллача массехк вентилятораи магац из шелде. Цхьабакъда, вай инженера болх бу из йIовхал шоаш ца зувчох. Тхо дIачудаьннача хана чертежашка хьежаш, шоай индийски коллегашца цаI дувцаш боаххар уж.

— ЧIоагIа хала да? — аьнна хаьттар аз сабар долча, чIоаггIа паха лархIара оамал йолча, советски специалистий группа кулгалхо волча Олег Семенович Бабановга:

— Атта дац. ХIаьта а тхо укхаза ма даьхкадий болх бе, вай доттагIашта новкъостал де, — аьлар цо. Де деза гIулакхаш дукха да, халон уйла е ха яц...

— Дукха ха йоацаш са коллега волча Трошкин Василе язъяь Нейвелах йола поэма йийшар аз, аьнна къамаьла юкъе ера переводчица Калашникова Таня. — Цу поэма тIа иштта аьннад вай специалистех:

«Даьхе шийх тешарах доккхал ду хIаране,
Дергда цо шийна могар
Оаха дика кхетаду тхога хьежжа
Вай мохк а лоархIаргхилар..»

ЩIаьхха тIаенача бийсано долла хIама къайладаьккхачул тIехьагIа дIадахар тхо укхазара. Бакъда доттагIал долча шин мехка викалаша Iалам карадерзадар дIакхайкадеш сийрда лампаш согаргья.

О. КИЦЕНКО,
АПН спец. корр.

ФЕРМАШ ЭРГАЙОАХА ТЕХНИКА

Юртбоахама машиностроене ерригсоюзни Iилма-тохкама института директора А. И. БУЯНОВА дувц.

Хьайбаши коа тIара оалхазараши леладеча фермашкара хала балхаш дIадахар, уж хIанзарча машинашцеи оборудованецеи Iалашъяр — укх гарггарча пхе шера из декхар кхоачашде дезаш ба машинаш ераши конструктораши. Хьайбай боахама интенсификаци яра, из промышленни ларда тIа баккхара де дезаш хIама да из. Хьадеш латт специализированни доккхий боахамаш, хьайбаши коа тIара оалхазараши кхеду а дорстаду а фабрикаш. Цу тайпарча предприятешка поточни техника оттае, ерригача процессашта комплексни механизации автоматизации е лерхI. Хьайбай боахама поточни механизаци яра 300 тайпа машинаш арахеца еза.

ДIадахача 1964 шера керда 162 тайпа образец хьаяьй промышленносто. Цхьабакъда, хIанзчул тIехьагIа де дезар дуккха дукхагIа да. Опытно-конструкторски тохкамаш дара оттальча планах укх гарггарча пиин шера хьайбай боахама 80 тайпа механизми машини кийчъе езача производствана юкъеяхьа лерхI керда оборудоване 66 комплект.

Къаьстта цхьа болх беш я царех хIара комплект. Жомаца ши эзарнега кхаччалца хьайбаш кхоабача механизаци ергья царех цхьанне. ШоллагIчох — промышленни хьисапе кхачан отходашца хьакхарч йорстаеча пайда эцаргба. Цунца цхьана цу оборудованеца 20—30 эзар хьайбана «гIулакх де» могаргда, декъача доакъарашца 20 эзар коа тIара оалхазар кхоабаргдола птичник-акклиматизатор хьаелга а технически кийчдеш да. Дуккхача машинаша механизаци ергья яхка котамаши хьаяьха кIоригаши лелаеча цехашкарча балхашта.

Интенсивно хьайбай боахам лелабара чIоагIа лоархIаме да дика комбикормаш кийчъелга. Комбикормашъю промышленность дегIайоалаярца, колхозно-совхозни автоматизировании цехаш хьаярца а кхоачашдергда из декхар. Цу тайпарча цехашта типови оборудовани кийчъеш латт. Дика комбикормаш арахеца вIаштIехьдоалийтаргда цо.

Къаьстта белгалдаккха дезаш да керда техника хьаеча хана юртбоахама машинаш балха тIа тешаме хилийтара а уж дукха яхаш хилийтара а къестаелга. Шерра юкъекхухь полимераши синтетически материалаши. ТIаккха механизмаш дукхагIа яхаргья, хIаьта царна кIезигагIа запасной оатхалаш а эшаргья.

Хьайбай тайп-тайпарча доакъоех аьлча, цига а кхоачаргда вай индустрегара доккха новкъостал. Кастта машинашца мара деттаргдац доахан. Нагахьа санна кулгашца доахан детташ хилча цхьан доаркага 10—12 Iатта мара гIулакх дулац, хIаьта машинаца детташ хилча — 100 а кхы дукхагIча а.

ХIанз промышленносто арахец «Волга», «Майга» яха доахан детта керда аппараташ. Хьалха хьаеш хинпарел балха тIа дикагIа а лелаещ аттагIа а я уж.

Хьа а яь шурий фермай балха юкъехьош латт цхьайолча оборудоване комплекташ. ДIа ца дехкаш мукъа лелача 200, 400, 600, 800, 1200 Iатта гIулакх дара кийчъяьй уж.

Механизаци еш латт электроэнерги йоацача, гаьнарча даьгIенашка доахан деттара а. «ДГМА-75-1» яхача автоматизировании кердача дизель-генератора бергба из болх. ХIаьта доахан детта агрегаташ а резервни электростанцеш йолаш йохк хIанз. Кийч а яь эргаяьха тоаяьй силос хьатIайоттарей Iояккхарей помещени цIенъяра, фермашкара кхыдола а балхаш дара эша механизмаш.

Кастта вайцига хьаергья промышленни хьисапе 20—50 эзар хьакха кхоабаргйола комплекташ. Цу тайпарча комплекта дуккха машинаши механизмаши юкъейолх: доакъараш кийчдеча цехий оборудовани, коача доакъар дIа-юха ухийта турбопроводаш, эшшача боараме хий дIоахду поилкаш, кхо аракхувса транспортераш. Йицъалийтаац хьакхарч озара а кхыдола балхаш дара а эша оборудовани а.

Массехк тайпара хьаяьй жа лелаеча фермашта эша оборудовани а. Юкъера цIенбаь дIабоаккхаргба кулгкара бу хала болх, продукци арахецилга лерттIа вIаштIехьдоаккхаш латт.

Фермашта механизаци яро 1970 шу тIакхоачаш хьайбай продуктивность дикка лакхъе, хьайбай продукташ яхарга дIабода мах лохбе а торо хулийтаргья. Масала, цхьа центнер шура яккхарга дIайода ха 3,8 — 5,8 сага-сахьат лохлургья. Хьакхарч кхоабача дIабода къахьегам 10-зза кIезиглургба, хIаьта коа тIара оалхазараш леладеча — 7—8-зза. Маьха наьха санна чухнахьа даргда дулх, фуаш гулдедга. Из тайпа экономика дегIайоалаяра йола ха хьатIакхаьчай.

Хьайбай фермашка къахьегаш кургба говза специалисташ, инженерашта тара хургба цар болх. Цудухьа цу техникаца болх бергбола нах таххане а кийчбе беза.

(ТАСС).

г. Москва.

КХАШКА ХИЙ ДЕХКАР — БОАХАМ ТОАБАРА ЛАРД

Вай республике хиш дехкача лаьттташка дуккхача колхозашеи совхозашеи дика хьувкъаю юртбоахама культураш. Масала, Сунженски района 19-ча партсъезда цIерахча колхозеи Ассинский совхозеи, Грозненски района Аргунский а № 3 йолча сомий-баьца даарий а совхозий, дуккхача кхыча боахамий, колхозий, совхозий кулгалхоша, керттерча специалисташа цIенхаштта леладаьд хиш дехкача лаьттаех пайда эцара гIулакх.

Цу боахамашка нийса таръеш, технологически карташка хьежжа лелаю чакхъяккханза яргйоацаши лоархIамеи йола агроприем — из да малагIча культурана, вегетаце малагIча ханашка, массаза хий декха деза, цхьан гектара тIа дохийтача хин боарам мел хила беза хар.

Халахете а, уж гIулакхаш чакхдоахала йиш йолаш дац Шаьла районера цхьадола боахамаш. Хиш дехкача лаьттаех пайда во эцаш я «Автуринский» совхоз. Къона боахам ба из, ерригаш а 500 гектар я цига хий дехкача лаьттай.

1964 шера хиш дехкача лаьтташка дIайийнаяр массехк тайпа юртбоахама культураш. Цу боахаме, шин оагIорахьара шортта тIадоагIаш хий доллашехьа а, 1964 шера дIадувча лаьтташка лерттIа хий дехканзар. Цудухьа дIайийна хIамаш а во хиннай — юкъера лаьрхIача ерригача совхозе 16 центнер яьккхай гурахьа дийнача кийн, хIаьта, нагахьа санна цкъа мукъагIа цунна хий дилла хиннадаларе 1 гектара тIара 25—30 центнер яккха йиш яр цун. Хий ца дуллаш йитай совхозе 42 гектара тIа дIайийна хинна шекара свекла.

Хиш дехкача лаьтташта 1965-шера 1-ча январе юха регистраци еча хана совхоза директора нов. Атиева аьлар: «Хиш декха даьтташ совхозе дац!». Иштта харцахьара никъ лаьцача «Автуринский» совхоза кулгалхоша йоакхо яц укх шерара ялаташ хьувкъадара а. Лаьттанца тIоадал соцаеш 1965 шера планах 400 гектара тIа хий дилла дезаш хиннача совхозо 40 гектара тIа мара диллап, е планах 10 процент.

Хий декха даьха хинна боахама доазонашкара харшаш цIендеш дац, канала йистарча хин гIирсашта ремонт яц, хий декха болхлой кийчбац, лаьтташка хий декха техникеи инвентари Iалашъяц совхозе.

Хиш дехкача лаьттаех пайда иштта во эц «Джалка» яхача совхозе а. Цун кулгалхоша еш цхьаккха тайпа йоакхо ца хилар бахьан долаш ца хьувкъаш дисар кхерам болаш да гурахьа дийна ялаташи 1965 шера бIаьстан юхье хиш дехкача лаьтташка дIаювргIола культураши.

«Джалка» яхача совхозе гуйран ялаташ дIадийнача хиш дехкача лаьтташка 495 гектара тIа хий декха харшаш даьхадац, цудухьа вегетаци йолаелча лоаццача ханашкеи дикеи хий дилла йиш хургьяц гуйран ялаташта.

Лаьттанца тIоадал соцаяр духьа планах 1622 гектара тIа дилла дезаш хинна хий совхозе 250 гектара тIа мара дилладац, е 15 процент кхоачашъяьй план.

Тамаш йолаш да, «Автуринскийи» «Джалкеи» совхозашка хиш дехкача лаьттаех пайда эцара гIулакх селлара во латтилга шоашта ховшешехьа а, из болх тоабара деш цхьаккха хIама а доацаш Шаьла парткомеи производственни управленеи кулгалхой иштта сатийна Iер.

И. НИКИТИН,
Грозненски хиш дехкача система Управлене воккхагIа вола агроном.

ДУКХАГIА ШУРА!

Во болх баьбац дIадахача шера Щелковски производственни управлене «Коммунизмага бода никъ» яхача колхоза хьайбаш леладераша. Цар шера яьккхай 487683 килограмм шура. Из толам баккха вIаштIехьдаьлар колхоза доакъара база дика хилара бахьан долаш.

Шура яккхара тIехьа яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхар мареи сесагеи ДимаховгIар Владимиреи Антонинаи.

Дояра Димахов Владимира дIадахача шера план ноябрь бетта кхоачашйир. Цу хана денз семилетка ворхIлагIча шера чотах болх беш ва из.

ХIанз ферме чIоагIа дукха доахан дахкаш латт. ВIалла ха мукъайоацаш, дахкача доаханна гIулакх ду родильни отделене доярkaша Шпырко Раисас, Кудрявцева Аллас, кхыбараша. Шоай кулгех чакхдоала доахан дика детташ, лерттIа кхоабаш чакхбоал уж. ХIаьта уж зIамига Iаьсий кхоабаш я ворхIлагIча шера цига болх беш йола телятница Новикова Александра. ХIара Iасанна дийнахьеи бусеи 700—800 грамм дулх тIаккхет.

Сурта тIа: колхоза дикагIвола дояр Димахов Владимир.

Е. Неделя тексти сурти.

ХАННАХЬА КИЙЧА ХУРГЬЯ ТЕХНИКА

Грозненски производственни управлене ерригa тракторашиа ялат дIадувш йола инвентари тоаяь яьннай номер шиъ йолча шурийи кхоалагIча сомий-баьца даарийи совхозий коллективаш. Дукха ха я цу совхозашка мукъайоаллашехьа а техника тоаеш, хьалххе а запасной оатхалаш Iалашъеш, кийчбаьб йоккха балха говзал йола механизатораш. Цу гIулакхах царна Iалаьмате боккха пайда боал.

Во дац техника тоаяра гIулакх Грозненски опорно-хьоккхама, «Горячеисточненский» совхозашка, ЦхьоалагIча мая цIерахча колхозе. Кхашкара балхаш дIадоладаьчул тIехьагIа технически гIалаташ бахьан техника сецаргйоацаш сиха тоаярал совгIа дика а тоае еза. Шоайла социалистически яхь лелаеча колхозашеи совхозашеи укх бетта техника тоаярга хьожаш вIаши тохкамаш дир. Даьча тохкамаша доккха новкъостал дир.

ДукхагIдолча даькъе тха управленерча боахамаша дика кхоачашду техника тоаяра гIулакх. бакъда, нийслу дикал йицъенна йола моттигаш. ЧIоагIа цIий бала бийзар Грозненски опорно-хьоккхама совхоза юртбоахама механика нов. Мищенкои кхоалагIча отделене механика нов. Адаевеи. Цига комиссена гучадаьлар сеялкашта, культивалорашта, макхашта ремонт дика яь ца хилар. Цхьайолча сеялкай дискаш чIоагIа мела яр, предохранительни щиткаш яц. Къаьстта дукха гIалаташ белгалдаьхар комиссе тоаяьча тракторашта, кхыча инвентара юкъе «Новый быт» яхача колхозе. Колхоза керттерча инженера нов. Котова, ремонтни мастерске заведующе нов. Большекова кIезига терко яьй цу лоархIамегIарча балха, цхьаккха тайпа тIахьожам лоаттабацар тоаеча техникана. Ремонт во яьлга а лаьрхIа уж юха тоайойла аьнна соцам бир комиссе.

Колхозий, совхозий механизаторашa беррига низ тIабахийта къахьег 23-гIа февраль тIакхачалехьа кхашкарча балхашта эшаш мел йола техника тоаяь яккхар духьа.

В. РОБОВ,
Грозненски производственни управлене керттера инженер.

Семилетка ялхлагIа шу дикача къахьегама толамашца чакхдаьккхар № 9 йолча гIишлоймонтажни управлене коллективо. Укх шера кхы а дикагIа къахьегаш ба гIишлонхой.

Грозненски химически комбината болам дог раьза хинна хьал а лаьца семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра шерра яхь яьржай бригадашта, сменашта, участкай коллективашта юкъе. Цига балха тIа хьалха латтарех я нов. Говарова кулгалду коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаю бригада.

МЕХАНИЗАТОРАШ КИЙЧБУ

«Сельхозтехника» Шаьларча районни юкъарча объединене вIашагIа а ехка болх беш я биъ бетта йола трактористий курсаш. Деша вера 36 саг. Уж ба Ленина, Куйбышева, XX-ча партсъезда цIерахча колхозашка болх бергбола механизатораш. Царех дукхагIа бараш прицепщикалла болх баь а, машинашта гIулакх де ховш а ба.

Курсашка хьехаш ба йоккха говзал йола специалисташ. Царех ва дуккхача хана денз инженер-механик вола Эльсаев Мухьади. Цо ший дешархошта массе оагIорахьа кхетам лу. Цул совгIа практически балха кулгал а ду цо. Хургбола механизаторaш практике хул «Сельхозтехника» объединене мастерскешка. Из практикана боккъала дика моттиг я. Практике болча хана курсанташта доккха новкъостал ду машинно-тракторни мастерске заведующе Витаев Потана, инженер-контролера Поландопуло Константина.

Цул совгIа тха объединене трактористий курсаш вIашагIъехкай Ножай-Юрта районе а. Цига дешаш ва 15 саг. Царех а дика кийчбаь механизатораш хургба.

К. АУШЕВ,
«Сельхозтехника» Шаьларча районни юкъарча объединене инженер.

ХIанз козошнай пенаш дотташ ба бригадацара болхлой. Январа хьалхарча ах бетта план 127 процент кхоачашъяьй бригадо. Уж темпаш кхы тIа а лакхъеи къахьега лерхI гIишлонхоша. Иштта лакха къахьегама толамаш даха вIаштIехьдоал бригадацарча хIара сага йиъ балха говзал хиларах. Царна дика хов штукатура, маляра, плиточника, каменщика балха говзалаш.

Соакха йиълагIча квартале хьинаре къахьегарах карара-кара тела Ше вымпел еннай бригадана. Из карара ца ялийта дош деннад цо. Къаьстта дика къахьегаш ба ни. Лисавини Касаткинаи.

Сурта тIа: Лисавин Павели Касаткина Екатеринеи.

И. Плиева сурт.

Паччахьалкхен заданега хьежже оттае план

Боккха, бехктокхамера, хала болх бе безаш ба хIанз колхозийи совхозийи специалисташ — кIира ха ялалехьа оттаяь яха еза 1965 шера производственно-финансови планаш, отта а яь хIара отделенега фермага, бригадага дIакхачийта еза производственнии хозрасчетнии заданеш.

Цунца цхьана хIанззе а денз довзанза а белгалданза а дарггац укх гарггарча пхе шера — 1966—1970 шерашка — юртбоахама производства боарам лакхбергбола наькъаш.

Укх шера колхозаши совхозаши дегIаахара планаш оттаяра йола керттера даннеш я производственни управленеша боахамашка дIакхоачаь массе тайпа юртбоахама продукташ эцара план.

Паччахьалкхенга товарни продукци йоххарах йола планови заданеш дерригача халкъо колхозашкареи совхозашкареи дIадехараш чулоацаш я. Продукце тайпашка диллача а хIаьта иштта цар дукхалгеи дикалгеи диллача а из ший ханнахьеи йиззаи кхоачашъярах ховргда ерригача паччахьалкхен юкъара хьашташ юрташкарча къахьегамхоша нийса кхетадаьлга.

Ший климатически хьалашка диллача республика юрта боахама аьттув боацаш шу дар 1964 шу, из бахьан долаш паччахьалкхенга дIа ца кхоачаш йисар 700 тонн совгIа ялата, 4500 тонн гидуаргий, 50000 тонн шекара свеклай, дуккха кхыйола юртбоахама продукташ.

Цхьабакъда, из ишта доллашехьа а, юртбоахама культураш кхашка бакъахьа дIашийс а яь, Iилмана карагIдаьннараши хьалха латтарий опыти производствана юкъе а кхувлаш, химически средствaех пайда а эцаш 1964 шера паччахьалкхен заказаш юртбоахама продуктай керттерча тайпашта кхоачашдир Сунженски района колхозаша.

Цхьабакъда, Наьсарен, Урус-Мартана, Шаьла районий дуккхача боахамаша лаьттан - климатически хьалаш дукха хIама ца эшаш сунженций дараш санна а цхьаццадолча боахамашка кхыметтел дикагIа а доллашехьа юртбоахама продукташ йоххара планови заданеш кхоачашъяьяц, юртбоахамерча лаьттай хIара гектара тIара лоархIаш цу белгалъяьча районий колхозашеи совхозашеи йохка еза продукци кIезигагIа хинналe а.

Из гIулакх ишта нийсденнад продукци йоххара план боахамашта оттаеча хана «болх дикагIа бечоа, план дукхагIа луш» йола принцип вайна юкъера хIанз а кхоачаш дIаяьккха алланза йоландаь. ХIаьта цо а ший аргIанна иждивенчески уйлаш дег чу йоссаю. Цхьа бахьан доацаш мичад «Горец», «Горячеисточненский» яха совхозаш санна долча а дуккхача кхыча а боахамашка хIара кхоабача Iатта лоархIаш йоаха шура укх тIеххьарча 3—4 шера тIа ца кхеташ хилар.

Укх шера продукци эцара республика боахамашта оттаяь план реальни а массе тайпа хьокхамашта кхоачашъюлургйолаш а я.

ХIанз колхозашкеи совхозашкеи юртбоахама шера итогаш еш а дIахо де дезарий планаш увттаеш а латт.

Юрташкарча къахьегамхоша, продукце хIара тайпа эцара оттаяьча планашка хьежжа, производственни планашка шоаш белгалдоах дIадувча лаьттай боарамаш а шоашта гIойленагIа йола структура, юртбоахама культурай хьувкъам, хьайбай продуктивность, цар къоастаду малагIа культураш мел дIае еза, фермашка мел доахан леладергда, лаьттаех пайда дикагIа миштa эцаргба.

1965 шера планировани еча хана ханза дарггац, укх шера юрта боахама 600 гаргга трактор, 400 комбайн, 190 автомашин, 93 эзар тонн минеральни удобреней хьожаергйолаш, гербицидаш дукхагIа тIаяхьаргйолаш, доакъарий дрожжаш дукхагIа йоахаргйолаш йолга. ТоьалдукхагIа капитальни вложенеш хьахец хий декха керда харшаш дахараи даьха кIал хиннараш тоадараи.

Долче, йоккхий торонаш я-кх колхозашкеи совхозашкеи юртбоахама культураш хьувкъаярaи хьайбай продуктивность лакхъярaи.

ХIара колхозои совхозои, шоаш шоашта план оттаеча хана боахамерча дерригача кхоачамех мамогга дукхагIа пайда эцаргхилар теркал а деш, укх шера 100 гектар лаьттанна лоархIаш продукци яккхара, къахьегама овсарлеи, рентабельноста боарам лакхбара шийга кхоачашдулургдола декхараш белгалде деза.

ТолашагIа йолча колхозашкеи совхозашкеи боахама мероприяти санна лаьрхIа ца Iеш, массово-политически мероприяти санна а лоархI планировани. Колхоза правлене е совхоза дирекце, боахамерча дуккхача болхлоша дакъа а лоацаш, уттаю укхаза планаш.

Производства къаьст-къаьстача доакъой дегIаахара хьокхамаш кIоаргагIа оттадара планови группаш вIашагIйохк — дIаювча хIамашта ше къаьстаи, хьайбай боахама ше къаьстаи, гIонна йолча предприятешта ше къаьстаи, кулгалдеш керттера специалисташ а болаш. Общественни производство дегIайоалаергйолеи тоаергйолеи предложенеш гулъю, планови хьокхамаш производственни совещанешка е колхоза правлене шеррача заседанешка ца йийцача йиш яц.

Дуккханахьа экономически организационнии гIулакхашца бокъонца бакъ ца еш увттаю план, хIаьта долче, боахама реальни вахар, производства хьдда хьалаш, цун кхоачамаши торонаши хьа ца хьокхаш а хул.

Планировани еча хана из тайпа гIалат де гIертабар «Горячеисточненский» совхоза дирекции специалисташи, укх тIеххьарча 5 шера юкъера лаьрхIача 16,8 центнер йоаккхаш хиннайоллашехьа а, промфинплана тIа хIара гектара тIара 15,2 центнер ялата йоаккхаргья аьнна дIа а яздаь.

Совхоза лургья тракторaши юртбоахама машинаши, минеральни удобренеш, ядохимикаташ, вешта аьлча, дIайийна хIамаш хьувкъаяра мел эшар, хIаьта цун кулгалхой уж кIезигагIа хьувкъае гIерт.

Шоай планировани шоаш ергйолаш шоашта еннача бокъонах пайда а эцаш, юртбоахама культураш хIанзалца хьувкъаяьчул кIезигагIа хьувкъаргья, е хьайбай продукташ лохагIа хургья аьнна оттае гIерт планаш Наьсарен, Урус-Мартана, Шаьла, кхыча районий цхьадола боахамаш.

Бакъдар аьлча, цхьаькха тайпа а да боахамаш — дIайийна хIамащ хьувкъаяра де лерхIаш лоадама хIама а доацаш, оттаеча планага диллача уж хьувкъаргхилар а лоархIаш. ХьажкIаш хьувкъаяра даькъе план оттаеча хана из тайпа моттиг нийсъеннай Шаьла районерча «Автуринский» совхозе.

1965 шера промфинпланаш оттаяь йоалача хана колхозийи совхозийи специалисташ боахама кхоачамашка цIаьхка а хьажа беза юртбоахама производствана планировани нийсагIа яр духьа.

Планашкеи планови хьокхамашкара хьайоагIача къахьегамах мах телара хьакъехьарча положенешкеи къаьгта белгалъяха еза производстве балха боахкача болхлой къахьегамах мах телара формаши царна материальни поощрени ергйола гIулакхаши.

Юрта боахам дегIабоалабара план кхоачашъелга юрташкарча къахьегамхошта чIоагIагIа дола закон да, хIаьта из кхоачашъяр духьа лоаттабу къовсам — из ба бахача наха шортта продукташи промышленноста бедали мехка сихагIа хилийтар духьа лоаттабу къовсам.

В. СИДОРЕНКО,
Нохч-ГIалгIай АССР юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министерства плано-во-экономически отдела начальник.

КУРДИСТАНЕ МАШАР ХИЛИЙТАРА

1964 шера 10 февралe сецар империализмои реакцеи Ирака халкъа кхачбелла Iарбашеи курдашеи вIаши боабеш хинна тIом. Ши шу дар из тIом латта. КIезига нах байна бацар цига. Иракски республикана лаьрхIа варгвоацаш доккха материальни зе хьаьд цо. Цу тIемо хьалхьебора къамашта юкъера цатоам, цунца Ирака халкъо империалисташа духьал лоаттабеча къовсама низ боха а беш. Цудухьа тамаш а яц Иракски Курдистанера тIом сецаб аьнна хинна хоам Iарбий а машар безача кхыча мехкий а прогрессивни общественносто дета гIоз хулаш тIаэцар.

Цхьабакъда машар баро къоастаданзар курдий дош. ТIема наькъаца дош къоастаделга тIехьале йоацаш а кхьраме а хилар хьа мара хьокханзар цо. Цхьабакъда машар баро дика перспективаш хьаеллар Ирака халкъа барт юхатоабара. Хьадир курдий дош къоастадара эша объективни хьалаш, курдашта Иракски Республике къама бокъонаш а луш.

Цхьабакъда цу торонех хIанзалца пайда эцаш бац. Иракера хулача хоамех, Курдистанера кхохкам ше хиннача тайпара латт. Укх тIеххьарча деношка Багдадерча кепа йоазонтIа араювл курдашта духьалара тIом соцабе баь барт бохабеш йола провокацеш е лерхIа статьяш.

Цунца бIарга ца гуш диса йиш яц империализмо Ираке ший гIулакхаш юхадоладаь хилар. ТIом соцабаро Ирака правительствага йиш хилийтар мохк экономически ший лоIаме хилар чIоагIдеш дола цхьадола практически гIулакхаш де — кхыча мехкашта кара йолча банкашта а цхьайолча промышленни предприятешта а национализаци е. Цудухьа империалисташта пайдане дар вежараша вIаши боабеш бола тIом юхаболабар. Ирака правительство мелъяр, из мехка деча прогрессивни социально-экономически хувцамех яккхар.

Шийна дагалаттар кхоачашдара империализмо а цун агентуро а ца къердаш моллагIа а средстваш лелаю, шерра пайда эц курдий къаммукъадаккхара духьаларча аьлиттех. Эггара хьалха уж гIерт тIом сацарца курдий дош а къоастадаьд аьнна йола уйла наха чуйоссае. Иракерча курдий Iарбашта нийса бокъо я, царна къама низ барах а уж тIеIабеш хиларах а дувца хIама а дац аьнна хетийта. Иштта дий-теш из?

Цхьадола хIамаш-м даьдар. Курдий болам бахьан долаш лийца хиннараш мукъабовлийтаб, кхачани промышленнии товарашца курдий районаш Iалашъяра оттадаь доазонаш дIададьхад. Курдистане йохаь йола районаш юхаметтаоттаяра йола лаьрххIа комисси вIашагIтехай. Цхьабакъда, «Ираке курдашта къама бокъонаш яларахи уж ханна долча конституцена юкъебахьарахи» ше дергда аьннар деш яц правительство. 3-ча мае нахага дIакхайкадаьча Иракски Республика ханна долча конституцех курдашта «Законах Iарбашта нийса бокъонаш яларца хоадам беш дар». Курдистана районашка хьалха а санна эскара доакъош латт, баьча бартах шоаш хила доаггIача дIалига хила доаггIашехь а. Регулярни йоацача полице реакционни уйлаш йола шейхаш керте латта наемни отрядаш — джошаш дIаюха бохабе аьнна тIайца дехкар кхоачаш ца дарал совгIа, кхы дукхагIа уж отрядаш ебаеш а герзаца Iалашъеш а я. Укх тIеххьарча хана дуккхьал джошаех пайда эц, баь барт боха а баь, Курдистане тIом юхаболабалийтара тIехьа тийша болх вIашагIболлара.

Курдаша деха а доагIаш дIадехараш «сепаратистски» хьашташ да ала гIерт империалисташи реакционераши. Масала, укх деношка «Аль-Джумхурия», «Аль фаджар аль-Джадид» яха газеташ провокационни уйланца Ирака эскар тIахьехаш арадаьлар. «Империализмо яхар деш хургйола а Иракаи ерригача Iарбий даьхенней кхерам лоаттабергбола а паччахьалкхе мехка къилбаседе сепаратисташка хьа ма яйта», йоахар цар.

Боккъалдар аьлча, ховш ма дий, курдий халкъа тешамерча воIо Барзани Мустафас хьалхле лелаеча курдий къам-мукъадаккхара боламо отта а даьдац е отта а дац Иракски Республиках курдаш хьакъастара дош шийна хьалхашка. 1964 шера июль бетта хиннача Курдистана Демократически парте VI-ча съезда решенеша хьа ма хьоккхара, цу парте кулгалхой хьадда духьал бар империалистий хьехамах вай хана хьакъале доаца хьалаш дIадехаш хиннача курдий цхьаболча экстремистий авантюристски линена. Курдий демократически болам чIоаггIа гIерт дош машара наькъаца къоастаден. Курдий халкъа доагIаш дола хьашташ а лерхIаш къама бокъонаш хилийтеи. Цу программа ларл я: Iарбийи курдийи цхьатарра бокъо хилар, Иракски Курдистана территоре тIарча ерригача паччахьалкхен органашка курдий мотт официальни лархIар, республикана тешаме бола курдаш цу органашта доал де оттабар. Курдаша дIадех шоай наьна меттала берашта школашка хьехилга. Курдистана къама культуреи экономикеи дегIайоалае торонаш хилийтар. Лоацца аьлча, Иракски Республикана юкъе а йолаш шоай Курдистана шоаш доал де гIерт уж.

Курдаша дIадехараш законах доагIаши нийсеи хилар шеко йоацаш а Ирака, ОАР, Iарбий кхыча мехкий общественноста берригача прогрессивни наха бакъдеш а да. Багдада правительствана юкъе а ба вай ханарча хьалашка тIема наькъаца курдий дош къоастаде йиш ца хилар кхетадеш бола нах. Иракски Курдистане тIом юхаболабе гIортарах Иракски Республикана а Iарбий цхьоагIонна а бола кхерам боал. Цу хьакъе могаде доагIаш да Ирака «Ас—Савра аль—Арабийя» яхача газето хувцар. Цо йоах, «миччахьара доагIаш дале а, Iарбийи курдийи барт эгIабе гIортаро новкъостал дергда юнионистски къовсама, социалистически хувцамаш хилара, курдашта бокъонаш ялара духьал империалисташа оттаяьча планашта».

ХIаьта Курдистане машар хиларо империализманеи реакценеи духьал лоаттабеча къовсаме цу низий позицеш чIоагIъергья, хьахулийтаргда социально-экономически хувцамаш хилара а Iарбий цхьоагIо хилийтара а эша реальни перспективаш. Духьала цу гIулакхо дагадохийтар тIом соцабелга а курдий дош машара наькъаца къоастаде аьттув лохилга а.

Цхьабакъда дицдалийта йиш яц цу наьха гIулакхаш Ирака правительстве а дуккхача даькъе пул арахьа а реакцеи империализман леладераша телхадеш хилар. Iарбий къама уйлаш тувда а еш, реакционераши империалисташи гIерт курдий дош къоастадеш Ирака Iаьдало даь моллагIа дика гIулакх Iарбий паччахьалкхе ше хиларах тарра Ирака суверенитет толхаяра духьал ергзаь Iарбашта духьалара мероприяти я ала.

Империалистийи реакцеи подрывной гIулакхашца мара дашха доагIаш дац хIама ца эшшаш бIарччача шера йIаьхъеннача курдий къама-демократически болама кулгалхоштеи Ирака правительства викалаштеи юкъерча переговорий аьттув ца балар. Ирака правительства курдий герз бе доаллача низий отрядаш дIаяхари курдий патриоташа тIахьожам лоаттабеча районашка паччахьалкхен администраци юхаоттаяри хьадехаш яр ма дарра аьлча переговораш. Курдашкара дIадех герз Iодилдар, эскар дIахецар, тIаккха «шоай гIулакхаш» де болабалар, из дарах курдаша дIадехача къама хIамаех ерма дий аьнна хIама кхоачаш а ца деш. Курдий болама кулгалхой конструктивни предложенеш йоагIаш йола терко ца еш йитай.

Цхьабакъда, из иштта дале а, Ирака а Iарбий кхыча мехкий а прогрессивни общественность тешаш я оагIонаша вIаши хьашташ а лоархIаш курдий дош машарца къоастадергхиларах, из иштта къоастаде йиш хиларах. Из дара эш дика лоIами хьаькъалца вIаши тIаэца йиш йолча гIулакха духьа юкъера барт ца тар дIадоаккхаш дола дувцар вIаши кхетаделгеи. Цу тIехь дицдалийта йиш яц Иракера курдий къама — демократически болам дерригача Ирака халкъа — Iарбийи курдийи империалисташта духьаларча а берригача демократически а болама дакъа да. Цудухьа курдий халкъа дIадехараш кхоачашдулургда Иракски Республикера берригa империалисташта духьалара къовсам лакхбара а берригa демократически болам чIоагIбара а новкъа. Ший оагIорахьара курдаша дIадехаро Ирака халкъа къамий мугIарий цхьоагIо чIоагIъа а ергьяр, империализманеи реакценеи духьал социальни прогресса тIехьа Иракски Республико лоаттабу къовсами Iарбий цхьоагIои лакх а ергьяр.

Иракски Республикана чу а йоагIаш Иракски Курдистан ше шийна доал деш хургйолаш хьаяра ларда тIа курдий дош къоастадар чIоагIа хьаллоацаргдар Iарбий мехкашка, дерригача машар безача халкъаша. Цо новкъостал дергдар Гаргарчеи Юкъерчеи Малхбоале машареи кхерамзалеи чIоагIъяра.

Г. СИБИРЯК,
(АПН).

Доазол дехьара

ПРОВОКАЦИОННИ ВИЗИТ

БЕРЛИН, 23 январь. (ТАСС). Провокационни маIан долаш я малхбузенгермански президент Любке визит, аьлар Германски Демократически Республика кхьча мехкашцарча гIулакхий министерства викало Любке 12 ден визитаца Малхбузен Берлине ваха лаьрхIа хиларца дувзаденна.

Малхбузен Берлине Любкес кхоачашде лаьрхIа дола шийгарча «балха декхараш», аьлар МИД-а викало, ший тайпара территори — Малхбузен Берлин—цIаьхха а аннексионистски дIаехилга лархIа дезаш да.

Президента Любкена дика ховш да, аьлар дIахо ГДР МИД-а викало, Малхбузен Берлин Малхбузен Германе дакъа доацилгеи малхбузенгермански паччахьалкхен органий компетенце сферана юкъейоатIаш ца хилари. Нагахьа санна дунен халкъашта юкъерча соглашенешка белгалъяьча цу правови положенега ца а хьожаш, малхбузен-германски президент ший «балха декхараш» Малхбузен Берлине бокъо йоацаш кхоачашде безам болаш вале, тIаккха цу доллача хIаманна ларде улл Малхбузен Берлин ший тайпара «нервни центр» йолаш а массазарча кхоэкама кхуврч болаш а лоаттае гуччахьа дага хилара уйла. Иззаморг ала мегаргдолаш да, дукха ха йоацаш боннски министрий кабинето бокъо йоацаш яьча заседанехи Iалаьмате дукха малхбузенгермански парламентареш цига бахкарахи.

Малхбузен Берлине Любке бокъо йоацаш хьош йола мисси «шовинизм гойташ а кхохкам кIаьдбара дешашца моастагIал долаш Малхбузен Германе доалду гIозараш хилар хьахьокхаш да я», белгалдаьккхар ГДР МИД викало.

Зуламхошта таIазар доагIа

БОНН, 23 январь. (ТАСС). Малхбузенгермански лаьттан юстице министра Гессен Лаурицена дIадийхар гитлеровцашта шоаш Iаьдала керте лаьттача хана нах боабарахи оакхарал леладарахи бехктоккаме болча нацистски зуламхошта таIазар делга.

«Ди Вельт» яхача газето беча хоамах, Висбадене хиннача пресс-конференце Лаурицена белгалдаьккхар, нацизм йолча хана боабаьча нахах цхьаккха саг пхьа ца лехаш виса йиш ца хилар.

Цунца дувзаденна цо аьлар, Германе Федеративни Республика «бокъонца а массаза а нацистски режима зуламашта хийра ювла еза». Цунца дIахьокха деза, дIаяхача хана ше леладаьча хIамашцара немецки халкъ цIенденна хьадалга.

Боннa официальни викалашa дувцар кхыдар доллашехьа а, Лаурицена аьлар, нацистски тIема зуламхошта тIаккхера ханаш ФРГ йIаьхъяр малхбузенгермански конституцена духьала дац.

ООН-ерча КУБАЙ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВА ЗАЯВЛЕНИ

НЬЮ-ЙОРК, 23 январь. (ТАСС). ООН-ерча Кубай массазарча представительства селхан, цхьаккха бахьан доацаши ООН-а устава духьалеи хиларах тарра геттара, харцдир Кубайга «декхар» доалл яхаш, ООН-а Генеральни секретара У Тана доклада тIа дувцар. Кубай революционни правительства лоархI, Конгои Юкъерча Малхбоаленеи ООН-а бIунаша яьча операцешка дIадахийтар бокъо йоацаш, уставах ца доагIаш хилар а, хIаьта цудухьа цига дIадахийтар тоюхача дакъа лаца ше декхарийла ца хилар а. Правительствана хетачох, ООН-а бIуний операцешка дIадахийтар устава 17-ча статья тIа дувцаш дола регулярни бюджетацара дIадахийта ахча дац.

Кубас, йоах массазарча представительства заявлене тIа, законах дола дерриг финансови декхараш ООН-а уставага хьежжа кхоачаш а ду, ООН-а декхар а хьоарчадаьдац. «МоллагIча тайпара хетийта а гIулакх кхыча тайпара хетийта гIертар, — йоах заявлене тIа, — ВIашагIюкийттача Штатийи ООН-ах шоай неоколонистски планий герз де безам болча организаце кхыча членийи хьашташ хьаллацар да».

ОТСТАВКЕ БАХАБ

ЛОНДОН, 22 январь (ТАСС). Лейбористашта шоашта «тешаме» хийттача Лейтон яхача хоржамий округе кхы тIа хиннача парламентски хоржамашка кхыча мехкашцарча гIулакхий министр Патрик Гордон-Уокер ийшачул тIехьагIа, отставке вахар йара кхы де хIама дисацар цуна. Общинай палата чу ваха гIерташ из хIанз шозлагIа аьттув ца боалаш виса хиларах дукхагIа а. ДIадахача шера октябрь бетта массане а юкъарча парламентски хоржамашка а иштта харжа оттаваьвар лейбористски парте из воккха деятель.

Премьер-министра Вильсона тахан официально хьаккхайкадаьд Гордон-Уокер отставке вахар.

* * *

НЬЮ-ЙОРК, 23 январь. (ТАСС). Чикаго гулъеннача республикански парте Къаман комитето селхан дIатIайийцар Дин Бэрч, Барри Голдуотера тIехьа латтар, комитета председатела постера отставке вахар. Комитето массава раьза а волаш ший председателалла хержар Рэй Бисс, Огайо яхача штате республикански машинана керте лаьтта консервативни профессиональни политик.

КНДР ПРАВИТЕЛЬСТВА МЕМОРАНДУМ

ПХЕНЬЯН, 23 январь. (ТАСС). Дерригача корейски халкъа цIерах КНДР правительства цхьанна а тайпара метаргдоацаш лоархI, йоах сеульски Iаьдалаша Къулбехьен Вьетнаме 2 эзар совгIа салте вахийта лаьрхIа хиларца дувзаденна тахан укхаза кепа теха араьккхача Корейски Халкъа-Демократически Республика правительства меморандума тIа, Пак Чжон Хи Iаьдало леладу зуламера гIулакхаш.

Меморандумах гуш да империалистийи неоколониалистийи агрессивни планаш йохаяра тIаберзабаь къовсам кхы тIа а чIоагIбе лаьрхIа КНДР правительство хилар.

СИЙЛАХЬА ДИ

РИМ, 23 январь. (ТАСС). Итале коммунисташа а берригача къахьегамхоша а самардийнахьа белгалдаьнкхад 1921 шера 21 январе Ливарно яхача городе Итале Коммунистически парти вIашагIъеллача хана денз 44 шу дизар.

ИКП ерригача центральнии моттигерчеи организацей цIенош тIа урагIъяхийтаяр цIе знаменаши кхо бос бола къаман байракхаши. ИКП Генеральни секретарь Луиджи Лонго, ИКП секретариата членаш, Коммунистически парте активисташ тIа а болаш собрани хилар ИКП Центральни Комитете.

Дезача денна хетаяь лоацца доклад йир ИКП Центральни контрольни комиссе члена Чельсо Гини.

МАШАРА ДУХЬА

БЕРЛИН. «Малхбузен Германе агрессивни гIозараштa шийла душ хилар Варшавски договора юкъе дакъа лоацача мехкий политически консультативни комитета совещанех», — аьлар СЕПГ ЦК Политбюро член а ЦК секретарь а волча Э. Хонеккера, СЕПГ Зуль яхача округа окружкома Пленуме ше къамаьл деш. ХIанзара дунен халкъашта юкъера гIулакхаш дувцача хана совещане дакъа лоацаш мел хиннарий уйла цхьатара хилар белгалдаьккхар Э. Хонеккера.

ГАВАНА. «Ой» яхача газето къаьстта белгалйоах договора юкъе дакъа лоацаш йола паччахьалкхенаш бокъонца хоадамболлаш духьала я моллагIча форме денна а ФРГ-ена ядерни герз далара, яхаш йола Варшавски коммюнике тIара моттигаш. Цар арахьарча политико керттера лерхIар да шоай мехкашка социализми коммунизми хьалъяра маьрша хьалаш Iалашделгеи адамаш дунен ядерни тIема кхеража кIалхардоахилгеи.

УЛАН-БАТОР. Совещане коммюнике йоашхаш МОНЦАМЭ обозревателa белгалдоаккх, НАТО дуккхача оагIорахьара ядерни низаш Къилбаседа-Атлантически союза чухьара къаьстта американо-малхбузенгермански блок чIоагIъяра тIадерзадаь хилар. Малхбузенгермански милитаристашта ядерни герз далар, йоах обозревателa, дуне чукхоссар духьа термоядерни катастрофа шувгахьа теттара нийсса хургдар. Варшавски договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений Политически консультативни комитета совещане хьахьекхар дIахо а шоай дерригача низаца машар чIоагIбареи халкъий кхерамзлени хьаштаншта чIоагIа гIулакх де лаьрхIа уж хилар.

ЛОНДОН. «Дуккхача оагIорахьара ядерни низаш мегаргдоацилга дIахойт Варшавски договора мехкаша» — керте даь цу тайпара йоазув а долаш кепа техаб «Таймс» яхача газето варшавски совещани чакхъяларах бола хоам. «Гардиан» яхача газето белгалйоах цига дакъа лоацаш хиннараша, нагахьа санна дуккхача оагIорахьара НАТО ядерни низаш вIашагIтохе, «шоай кхерамзле Iалашъяра гIулакхаш ца дича даргдац» социалистически мехкаш, аьнна яь заявлени.

Английски газеташа иштта белгалйоах, европейски кхерамзле чIоагIъяра тIахьехам беш НАТО планаша Европерча а дерригача дунен тIарча а машара гIулакха цIенхашттара кхерам тIатувсаш хилар белгалдоахаш йола коммюнике тIара моттигаш.

ПАРИЖ. Варшавски коммюнике, яхаш язду «Круа» яхача католически газето, — из социалистически мехкаш керда машаре тIагIортар да. ЧIоагIа лоархIаш долча, цу документа изложени йизза кепа техача «Монд» яхача газето белгалдоаккх «Малхбузен Германи ядерни герза тIаккхачийтара социалистически мехкаш хаьдда духьала хилар».

РИМ. Варшавски коммюнике изложени йолча бесса кепа а тохаш, «Унита» яхача газето язду, цу тIа хьахьекхад Варшавски договора юкъе дакъа лоацаш дола мехкаш, нагахьа санна дуккхача оагIорахьара ядерни низаш вIашагIтохе, динза даргдоацар де чIоагIа лаьрхIа хилар, яхаш.

РАБАТ. «Насьон Африкэн» яхача газето белгалдоаккх, Политически консультативни комитета заседанеш вежарашха доттагIал долчеи ерригача ювцаш хиннача проблемаех массанена а хетараш цхьатарра долчеи хьалашка чакхйийнна хилар. «Варшавски договора мехкаш машаре дахара тIехьа латт» аьнна керте даьча йоазонна кIал Политически консультативни комитета совещане коммюнике изложени кепа тох «Пти Марокэн» яхача газето. (ТАСС).

ЛАОС. Патет-Лаоси аьрдехьарча нейтралисташеи тIахьожам лоаттабеш йолча територе тIа гIолла провокационни полеташ ю США авиаце. ?изаш. Шоай тIема говзал шаьръеш да уж.

Сурта тIа: патриотически низий отряд марше.

ТАСС фотохроника.

ДЕШАРХОШТА БОЛЧА САЛОIАМА

Дукха ха йоацаш Ачхой-Мартана культура ЦIагIа гулбелар пионераши дешархойи. А. Аксанова «Тов бесса зиза» яха спектакль гойтар царна сийрдаювлача марионеткъай Московски цирка артисташа.

ВорхI шу мара дац цу театро болх бу, бакъда из театр вIашагIделла кукловод Л. Д. Минина дуккхачарна йовзаш а езаш а я. ТIехдика ловзаю цо теникаш «Тов бесса зиза» яхача спектакле а. Спектакль йистеяллалца бIарг тIера ца боаккхаш даьгIар бераш, юкъ-юкъе тIоараш а детташ, чIоагIа гIаддахадар уж.

Спектакль йистеяьлча Ачхой-Мартана культура ЦIен директора Б. Сакаева берий цIерах а шийгара а юкха баркал аьлар артисташта.

А. ВОЛОВЩИКОВ.

Бахархошта долча гIулакха

Грозне Андреевски Долина яхача поселкерча № 23 йолча кхачан продукташ йохкача магазина чу латта продавецаш Колесникова Валентинеи Макалова Зурпаи дика, эздий гIулакх долаши Iымерзеи хиларца бовз цигарча наха. Шоай эцархошта фу эш хьожаш, цар хьашташ дика довзаш ба уж. Бетт-бетта товарооборота план кхоачашъеш хьабоагIа мехкарий.

Коммунистически къахьегама предприяти йолча Грозненски нефтемаслозавода гIишлош ераш, механизатораш, шофераш ба укхазара эцархой. Тика чу даиман хул тайп-тайпара йола продукташ. Предложеней книжка тIа дукха баркалаш да цу продавецашта яздаь.

Сурта тIа: В. Колесникова (аьрдехьа), З. Макалова.

Ф. Коротнова тексти сурти.

СИБАРЕГIЕН МЕХКДАЬТТА

Малхбузен-СибарегIен лохале чIоагIа караерзаеш латт хIанз геологаша — мехкдаьттахоша. Тайгесаг ца ваьхача моттиге ши город йиллай — Нефтеюгански Нижневартовски. Пхи — ялх шу даьлча царех хIара городе вахаш хургба шовзткъе итт эзар мехкдаьттахо — промысловик. 1970 шу тIаккхоачаш, Нижневартовски мехкдаьтта промыслови управлене дуккха эзараш тоннаш «Iаьржа дошув» лургда.

Геологаша йоах, Малхбузен СибарегIе миллиардаш тоннаш мехкдаьттеи триллионаш кубометраш гази йоал. ХIанзехьа а гучаяьхай нагтахьа мара па нийслуш йола перспективни моттигаш. Мехкдаьттеи гази йоалла шовзткъеи итт совгIа моттиг белгалъяьккхай Малхбузен СибарегIен карта тIа. Цар запасаш шоай дукхалга диллача шоаш санна драш кхы йоацаш я. Дунен тIа эггара йоккхагIа йолча мехкдаьттеи гази йоаллача потенциальни торонел тIех я цар торонаш.

Укх тIеххьарча шин шера гучаяьннай ший перспективагеи йIаьхий хиларгеи диллача центр Тюмень йолча хьалхарчул эIамагIа йоаца мехкдаьтта доалла шоллагIа район. Из район караерзаеш ба Новосибирски геологически управлене эзараш бола буровикаш, монтажникаш, инженераш. 1964 шера октябрь бетта Томски области Къилбаседа-Малхбоале Насюганья яхача чакхвала хала долча ушалашта юкъе низ бола кIедж техар газо. Цу кердача моттигера мехкдаьтта прогнозни запасаш итташ миллиардаш кубометраш я.

Аттача хьалашка болх беш бац СибарегIен геологаш: шийла климат, массанахьа хIана яц аьнна ушалаш, доаца лаькъаш. Новосибирска дуккха километраш гаьна уллача Александровская яхача юрта Iай шовзткъе итт градус шелал хул. ЙIаьхача хана хьекхача дарзо цун моттига массанахьара бувзам хоадабу. Иштта деноп эттача самолеташи вертолеташи гIовтта низ боацаш хул. Цхьа вездеходаш мара кхы транспорт лелац.

ДIадахача Iай Новосибирскера Александровское яхача юрта яхар вездеходий колонна. Колоннана керте латтар Александровски нефтеразведочни экспедице начальник Р. Требе. БIаьи километраш тIехьашкахьа йитар геологаша. Массехк моттиг нийсъелар еза трактораш хил дехьа йоалача хана ша кагбале хила чуяхара кхерам тIаотташ. Валара кхерам тIалатташехьа, наха новкъостал а дийя, кIалхара йоахар машинаш. Сайцача моттиге цIи а йийзе, тIоададаь барзкъаш докъадора. Iоветташ хьекхар ша санна шийла мух, цхьабакъда, юха ца боалаш, гIана тIехьа гIа боаккхаш дIахьалхашка болхар геологаш.

Бакъда СибарегIара шийла Iа накъадаьлар царна. Iай мара техникеи оборудований тIайохьалург мичий саг ца вахача, листа, саг чакхвоалалургвоацача тайге гIолла буровойшта. Цудухьа шелал оттарга чIоагIа сатувсаш бар буровикаш.

ХIанз Александровски экспедице болх беш 650 саг ва. Царех цаI ва Николай Пономарев. Кхо шу хьалха Кубанера Александровске вера из. Мехкдаьтта техникум йистеяьккхачул тIехьагIа буровой мастер волаш болх баьб цо.

Юххьанца шийца бригада а йоаш Амбари яхача, ахкаех даь иттех цIаи буровой вышкеи йолча юрта вахийтар из. Бакъда цига мехкдаьтта корадаэзар. ТIаккха бригада дIайхийтар йоккха йоацача кхыча юрта. Ушалаш тIа ша баьчул тIехьагIа вездеходашца оборудовани тIаккхаьа баьлар. Вышкана Iай монтаж йора. ЧIоагIа йоккха шедал эттаяр. наха меттел, металло а ца ловш. Халахетар хилар: ялх бIаь метр Iочудаха бурув кагделар! Юххьанца денз юхадоладе дезар дерригa а. Бакъда нах тIехьашка бовлаш бацар. хIаьта август бетта мехкдаьтто эггара хьалха кIедж техар укхаза.

1964 шера сентябрь бетта Пономарев Николая ший бригадаца цIаьхха а мехкдаьтта лехар. ХIанз кхы цхьаьккха цхьа скважина йоаккхаш ва из. Геологаша яхачох, цига «йоккха ганз» йоалл. ХIанз укх сахьата Омскерча мехкдаьтта комплексо дIадохийтар Башкирера мехкдаьтта да. Кастта цун когаметта оттаргда Усть-Балык—Омск яхача нефтепровода чу гIолла доагIаргдола Сургутера мехкдаьтта.

Духхьал цхьа Кузнецкии металлургически комбинат газаца болх бе йолаялийтаро хIанз ший йолча площадаш тIа продукци 40 процент дукхагIа арахецa йиш хулийтаргья. КIорал дукхха а дарегIеи пайданегIен ма йий газ. Мехка доагора балансе цун бола лоархIам хаддаиза лакхлургба. Парте XXII-ча съезде тIайийцача КПСС Программах 1980 шера 690—700 миллиард кубометрага кхоачаш газ яккха лерхI. Цу дакъе кIезига моттиг лоацаргъяц Малхбузен СибарегIа.

Деэткъеи иттлагIча шера мехкдаьтта доаккхаргда 700 миллион тонн. Дикка дакъа лоацаргда цох а СибарегIено.

Тюменски Новосибирски шин геологически управлене тахан болх беш ткъо эзар мехкдаьттахо ва. Нагахьа дукха ха йоаццаш а тIехьа Тюмень «монополистка» хиннаяле, хIанз Новосибирских Сибарегіен мехкдаьтта доаллаш хиларца эггара йIаьхегIа йолча района центр хулаш латт.

Борис ПОЛОВНИКОВ, (АПН).

Ший вахар—къонача тIехьенна

1940 шера ше педагогически училище йистеяьккхача Ачхой-Мартана школе хьеха ера эрсий къона йоI М. И. Ткачева. Цу хана денз таханарча денналца берашта хьехаш хьайоагIа из. 24 шу дIадаьннад Мария Ивановнас советски къонача тIехьенна дешар хьехаш, кхетам луш.

Фу дар хьа укхаза болх бе безам тIаоттийтар? аьнна шийга хьаттача, Ткачевас аьлар:

— Хьалха баьде хиннача халкъа хьатIакхувча тIехьенна сайна ховчох кхетам бала йола уйла яр эггара хьалха. Хьеха йолаеннaчул тIехьагIа сона дукха безабелар укхазара дог цIена нах, дIаьхий хоза Iалам, лоаман шена фо, кхетадир аз укхаза се кхычахьарчул дукхагIа эшаш хилар. Цу бахьанаша чIоагIйир даиман укхаза яха а болх бе а йола са уйла.

Хала дар хьалхарча шерашка. Берашта эрсий меттах цхьаккха дош хацар. Деррига а мотт Iомабар, дешар, йоазув юххьанцара дIадоладе дезар. Бакъда, цу дерригане а хьахойтар сога сай дагалаттар — къонача тIехьенна хьехара уйла кхоачанъе, се дукхагIа эша моттиг сайна нийсъялар. ХIанз аз доккхал ду е моттиг сайна нийсъяларах, айса баьча балхах наха даьннача беркатах. Дукха ба аз хьийха, дийша нах, хIаьта царех цхьабарий бераш хIанз соца деша дагIа. Масала «Лермонтовский» совхоза болхло Хаджиев Махьмад соца деша ваьгIав. Цун ши кIаьнк Умат-Гирии Тархани йиIиг Розеи соца деша багIа. Аз хьийхача цхьабарех хьехархой хиннаб. Тха школе болх беш ба уж. Дега гIоз хул сона царех бIаргкхийтача, со санна, уж хьехархочун беркатерча новкъа балар дагадехача, — йоах Мария Ивановнас.

ХIанз Ткачева юххьанцарча школе завуч я. 17 класс я цига. 25 бер долча классе хьех цо ше а. Царех дукхагIъяраш йиIигаш я — 14.

Юрта нагахьа саг вац Мария Ивановна ца йовзаш. Дешара шу долалуча хана берий дай хул ши-ший бер из хьехаш йолча классе нийсде гIерташ.

Цхьанна шера хилац цун классе шоллагIча шера чудусаш бераш. Деша кхувш хиларал совгIа, оамалаш дика йолаш, кхетам болаш хьалкхув Ткачеваца деша дагIа бераш. Тайп-тайпарча кружокашка а экскурсешка а дакъа лоацаш хиларца лакхлу берий сакхетам, цар общественни вахара уйлаш. Хан-ханнахьа ейт берашка Мария Ивановнас экскурсеш. ХьунагIа, фермашка кхувл бераш.

Къаьстта чIоагIа бувзам лоаттабу Ткачевас дешархой даьшцеи ноаношцеи. Собранеш ю, бераш цIагIа дешара фу хьал долаш да хьеж, даьштеи ноаноштеи хьехам тел бераш хьалкхедара хьакъеха.

Юртарча наха а хьехархой коллектива а дукха еза, чIоагIа лоархI ший деррига вахар коммунизм хьалъерг-йола къона тIехье кхетамца хьалкхеяра дIаденна Мария Ивановна.

М. ПОЗЮЧЕНКО.

БЕРАШТА ХУЛА ГРИПП

КЪОНАЧА НАННА БОЛА ХЬЕХАМ

ГРИПП — дунен тIа мел долча мехкашка эггара чIоагIагIа даьржа лазар. Дерригача дунен тIа дIаяхестача цун эпидемеех пандемеш оал. Цу тайпара гриппа пандемеш гучаяьлар, масала, 1957 шера.

Из лазар шозлагIа юха хул дукхагIча хана духьалъотта низ боацаш, заьлза организм йолаш болча наха. Гриппах йолча центра къаьсттача совета даннеех, хIанз цу лазарцара иммунитет лаьгIлуш йоагIа. Долче, цIаьхха а даржар кхерам болаш да из. Цудухьа дукхагIа а, лоархIаме да сихагIа из лазар кхеташи бокхагIбарел халагIа цунах цамогаш хулаши йолча берашта хулча лазарех ханза даргдоапа хIамаш берий даьштеи ноаноштеи Iомадар.

СЕНАХ ХУЛ ГРИПП? Из хьоадер—массехк тайпара йола къаьстта вирус. Гриппах цамогаш хиннача бера е вокххачун организма чу хьахул антителаш — шозлагIа из юха ца хулийташ, духхьалъотташ йола веществаш. Цхьабакъда, нагахьа санна «летар» хьалхагIа хинна тайпа вирус яле, моллагIча кхыча тайпарча вируса духьалъотта низ хилац организм лораеш йолча веществай. Цудухьа цIаьхха а цамогаш хила тарлу гриппах.

Грипп атта дIа-хьа доал. Из лазар долча саго къамаьл деча, Iиршингаш дувлача, кхайкавеча хана багара шодаши хIаьта царца цхьана вирусаши ара а ухаш феца дIаув. Уж вирусаш феца кер чу Iочу а увзаш, бераш атта цамогаш хул. Цудухьа йовхораши насморки дIадаллалца йолча хана берашта кхы юкъе ца вайташ дезалех, школера, яслешкара, берий бешара дIакъоаставе веза грипп хинна саг. Фега гIолла хиларал совнагIа, юкъа пхьегIа, юхьмарех хьекха гата, мерех хьекха йовлакх леладича а дIа-хьа доал грипп.

БЕРАША МИШТА ТОКХ ГРИПП? Гриппа фо кхийттачул тIехьагIа, бокъонца цунах цамогаш хилалехьа дукхагIча хана 1—2 ди доал, хIаьта цкъаза массехк сахьат мара а даккхац. ЦIаьхха долалу берашта дукхагIча хана грипп: бер боча дувл, хIама во дуъ, наб сатем боацаш ю цо, корта лаз е бIогора ух, Iеттаду. Цкъаза шеллуш, харцлувш, сакхетам бовш а хул. Цхьадолча берашта ченга чIоагIа лазар ух. Грипп долча хана юкъ-юкъе мерех цIий ух. ХIаьта насмарк, йовхораш санна йола йоккхий белгалонаш лазар кхийттача 3-ча—4-ча дийнахьа мара гуча ца йоалаш геттара дукха моттигаш хул. Цамогаш хиннaчун температура 38—40 градусага кхоачаш лакхлу. 5 ди даьннaчул тIехьагIа лохъяла йоалу из. ДIахо юха а лакхъяла тарлу температура.

Массаза а хилац грипп атта чакхдоалаш. Къаьстта а хала хул из бер даьча хьалхарча шера. ГIоарал дай, бос бахе, мераж йикъе хул бераш, накха е соска дика дIаIовдац, дегIа тишлу. Цу тайпарча берашта грипп чIоагI а лийя, пехкех, лергех лазар кхеташ хул. Цига дIакхаьчача хана дукхагIа Iеттаду, юхьмараш сийнлу, чен каст-каста а коача а хул, бер дувхь, саготдеш хул.

ЛАЗАРА ДАРБА МИШТА ДЕРГДА? Молхашца даь ца Iеш, режим нийса лелаеш, лерттIа гIулакх деш, эшшаш бола кхача телаш хилча. Режим лелае еза яхилга фуд аьлча, из да, цIа цIена, фо дика чукхетийташ хилар, массаза а цхьан сахьаташка хIама хьувкхар, дийнахьа салаIийтари наб яйтари. Эшшаш бола кхача телар яхилга — тоъал баьца даараш, сом, мерза малар (чай, кисель, морс), кIолд, кефир, кхехкадаь аьта дулх, хьокхадаь баьца даараш хилийтар. Цул совгIа, тела еза поливитаминаш, A_1, B_1, B_2, С яха витаминаш. Уж витаминаш массайолча аптекашка йолаш я. Деннеи бийсаннеи 2—4 бурилг тела еза, паькхах доахкача берашта — ата а аьта.

Молхаех эггара пайданагIа я пирамидон е аспирин. Кагийча бийргашта пирамидон кIеджъяьккхача, цIагIара температура йолча хи чу йошаю таблетка (1 таблеткана лоархIаш 5 чаь Iаг хий а долаш). Ужжал кийчъяь молхаш кхоза мала еза беро—Iура, делкъийга, сарахьа. ДоккхагIдараштa аспирин тела мегаргья дийнахьа 2-зза ½ таблетка а йолаш. Лазар чIоагIа долча хана антибиотикаш юкъеяха еза: пенициллин, стрептомицин, е тетрациклин. Гриппа вируса цо еш духьале еце а, осложненеш хулийта микробаш йоаю цо. ХIаьта уж осложненеш геттара кхераме хила тарлу: пехкашка воспалени, лергашка воспалени, жамарашка воспалени, чиша ахкарга воспалени, и. кх. дI. Мишта тергья антибиотикаш? Тетрациклин ½ е ¼ таблетка (бера доккхалга хьежжа), дийнахьа 4-зза.

Температура лакха йолча хана кхаь пелал кIезигагIа йоацаш коача хIама яийта еза деннеи бийсаннеи. Кхайкадеш хуле — йIайха пазаташ тIаювха, когашка грелка йилла. ХалагIа дола тайпа грипп хинна бер берий больнице Iодужаде деза.

БоккхагIчаргара хьадоал берашта лазар, цудухьа къамаьл деча, кхайкабеча, Iиршингаш дувлача хана вирус феца дIаяржаргIйоацаш 6 чIор вIашкадилла яь марле маска хьоарчае еза грипп хиннача дас е нанас мерий тIеи баген тIеи гIолла. Ший вIалла а тарлойя бер чудолча цIагIа чуваха а цун маьнгена юхеваха а везац лазар кхийттар. Тар ма лу дукхагIа фо чудеттадалийта деза цамогаш вар чуволча цIагIа, маьнги кора гаьна а баьккха. Шортта кислород йоаллачеи микробаш ца йоахкачеи кердача, цIенача фоно новкъостал ду осложненеш ца хилийтара. Сатеми наби къаьстта чIоагIа эш грипп хиннaчоа — гIараxи кхы тайпа сахьувзадеча татаехи лораде бер, мелача хица сана а тохаш юхьмараш йила.

ГРИППАХ МИШТА ЛОРАЛУРГВА? Эггара дикагIа йола профилактика я бер шелалах къехка ца дар — хIамашта юкъе ма хьерчаде бер, даим фега арадаха из, цIа цIена леладе, хIара денна фо чукхетийта, гигиенически бокъонаш кхоачашъе, бер лувчаде, пхьегIа, чугIоллеи тIагIоллеи дувхо барзкъаш цIена хилийта.

А. СТРУЦОВСКАЯ, медицински Iилмай доктор. («Сельская жизнь» яха газет).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа

Радио: 6.30 — Юртбоахама болхлошта передача (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 7.10—«Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Хоамаши передачай программеи. 8.15 — «Сердало» газета оагIонаш тIара. 8.25 — Концерт. 8.45 — «Къона тIехье» яха передача (гIалгIай меттала). 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Ашараш. 16.15 — «Къонал» яха передача (гIалгIай меттала). 16.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 16.45 — «Идеологически фронта бIухой» яха передача (эрсий меттала). 17.00—«Къилбаседа Кавказа экономически вахар» яха радиогазета. 17.30—«Миллионаш болчар Ленински университет»—«Москвера трансляци». 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.25 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.35 — Концерт.

Хьажа

Телевидени: 12.00—«ЦIенхашта дола ловзар» яха художественни фильм. 18.20 — Передачай программа. 18.25—Телевизионни кердадараш (нохчий меттала). 19.20—Английски меттала урок. 19.50 — Телевизионни кердадараш. 20.00—Бийса даькъала хийла шун, бераш! 20.05 — «Петр Ильич Чайковский» яха музыкальни повесть. 21.05 — Передачай программа. 21.10 — «Чапаев» яха художественни фильм.

ЭЦАРХОЙ!

Республике ерригача нах бахача пунктаршкарча магазинашка розничии маьхах йохкаш шортта коартолаш, берхIала елла кабуц, нарсаш я потребительски кооперацега.

Эцархой безам бале коартолаш йохк хIаманна юкъе а йохкаш цIаяхьаргйолаш.

Баьца дааpaши коартолаши эцара дешаех дола бакъдар ховргда потребительски обществай правлене.

Респотребсоюз.

Город Грозне, Рабочи улицагIа, 12-а яхача, 1935 шера яьча гр-ка Ананьева Валентина Петровнас суде деннад город Пскове, Калинина улицагIа, 19, кв. 1 вахача, 1926 шера ваьча ший маьрагара Ананьев Альберт Петровичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне-Заводской района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный ЦIеча фронтовиккий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 12-07-01; бехктоккхама секретара — 2-45-48; партийни вахарен, промышленнии, юртбоахамеи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий» Проспект Революции.

СФ05022. Заказ № 486.